

การลงทุนในสินทรัพย์ดิจิทัล: ประเด็นปัญหาที่เกี่ยวข้องกับภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา

Investment in Digital Assets: Issues and Problems Related to Personal Income Tax

อัศววิทย์ รอบคอบ¹ และเกสินี หมั่นไธสง²

Aukkarawit Robkob¹ and Kesinee Muenthaisong²

Received : December 2, 2022 Revised : March 28, 2023 Accepted : May 1, 2023

บทคัดย่อ

บทความวิชาการนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อชี้ให้เห็นถึง ประเด็นปัญหาข้อกฎหมาย และแนวทางการปฏิบัติเกี่ยวกับภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา ตามประมวลรัษฎากร จากการลงทุนในสินทรัพย์ดิจิทัล ผลการศึกษา พบว่า ประเด็นปัญหาด้านภาษี ประกอบไปด้วย 1) การจำหน่าย จ่าย โอน แลกเปลี่ยนคริปโทเคอร์เรนซีหรือโทเคนดิจิทัล มีส่วนที่ตีราคาเกินกว่าเงินลงทุน ให้ถือเป็นเงินได้พึงประเมิน ตามมาตรา 40(4)(ณ) การคำนวณต้นทุนให้ใช้วิธีต้นทุนถ่วงเฉลี่ยเคลื่อนที่ (Moving Average Cost) หรือวิธีเข้าก่อนออกก่อน (FIFO) สามารถเปลี่ยนวิธีคำนวณได้ในปีถัดไปโดยไม่ต้องขออนุมัติ 2) การขุดหรือทำเหมือง จะถือเป็นเงินได้พึงประเมิน ตามมาตรา 40(8) เฉพาะเมื่อตอนขาย และสามารถหักค่าใช้จ่ายได้ตามความจำเป็นและสมควร ทั้งนี้ให้นำมาตรา 65 ทวิ และมาตรา 65 ตรี แห่งประมวลรัษฎากรมาใช้บังคับโดยอนุโลม 3) ได้รับเป็นเงินเดือน เนื่องจากการจ้างแรงงาน ถือเป็นเงินได้ ตามมาตรา 40(1) แต่ถ้าผู้รับจ้างได้รับค่าจ้างจากการรับทำงานให้ ถือเป็นเงินได้ ตามมาตรา 40(2) การคำนวณต้นทุนและรายได้ ให้เลือกใช้มูลค่า ณ เวลาที่ได้มาหรือราคาถ่วงเฉลี่ยในวันที่ได้มา ตามราคาที่ประกาศจากศูนย์ซื้อขายสินทรัพย์ดิจิทัล 4) ได้รับจากการให้หรือได้รับเป็นรางวัล ถือเป็นเงินได้ ตามมาตรา 40(8) คำนวณต้นทุนและรายได้ ให้คำนวณเช่นเดียวกันกับได้รับมาจากเงินเดือน ค่าจ้าง 5) ได้รับผลประโยชน์หรือผลตอบแทนจากการถือครองคริปโทเคอร์เรนซี ถือเป็นเงินได้ ตามมาตรา 40(8) แต่ถ้าได้รับโทเคนดิจิทัล ถือเป็นเงินได้ ตามมาตรา 40(4)(ข) 6) การวัดมูลค่าการคำนวณต้นทุนและรายได้ในรูปประเด็น ให้ใช้มูลค่า ณ เวลาที่ได้มา หรือราคาถ่วงเฉลี่ยในวันที่ได้มา ซึ่งเป็นราคาอ้างอิงที่มีความน่าเชื่อถือ เช่น ราคาที่ประกาศโดย Exchange ที่จัดทำขึ้นตามหลักเกณฑ์ของ ก.ล.ต. ถ้าใช้วิธีใดแล้ว ให้เลือกใช้วิธีนั้นตลอดปีภาษี และ 7) กรณีที่มีผลขาดทุนเกิดขึ้น สามารถนำผลขาดทุนดังกล่าว มาหักกับกำไรที่เกิดขึ้นได้ในปีเดียวกันนั้น เฉพาะการจำหน่าย จ่าย โอน หรือแลกเปลี่ยนที่กระทำผ่านศูนย์ซื้อขายสินทรัพย์ดิจิทัล ที่อยู่ภายใต้การกำกับดูแลของ ก.ล.ต.

ดังนั้น เพื่อประชาชนทั่วไปหรือนักลงทุนที่สนใจ มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับประเด็นปัญหากฎหมายภาษีอากรที่เกี่ยวข้องกับสินทรัพย์ดิจิทัลให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงภาษี ลดปัญหาในทางปฏิบัติ ข้อขัดแย้งที่อาจเกิดขึ้นในอนาคต ยิ่งไปกว่านั้น หน่วยงานภาครัฐ หน่วยงานที่กำกับดูแลที่เกี่ยวข้อง ควรให้ความสำคัญประชาสัมพันธ์ ปรับปรุงแก้ไขกฎหมายภาษีให้เกิดความชัดเจนมากขึ้น ใช้บังคับได้อย่างเท่าเทียมและเป็นรูปธรรม ส่งผลให้จัดเก็บภาษีเกิดประสิทธิภาพ มีความครบถ้วน ถูกต้อง และเต็มเม็ดเต็มหน่วย รวมถึงเสริมสร้างให้กฎหมายภาษีอากรของประเทศไทย มีการพัฒนาให้ทันสมัยและสนับสนุนให้สินทรัพย์ดิจิทัลในประเทศไทยสามารถเติบโตต่อไปได้อย่างมั่นคงในอนาคต ซึ่งจะส่งผลดีต่อการลงทุนและเศรษฐกิจโดยรวมของประเทศไทยให้สูงขึ้นได้

คำสำคัญ : สินทรัพย์ดิจิทัล ปัญหาภาษี ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา คริปโทเคอร์เรนซี โทเคนดิจิทัล

^{1,2} ผู้ช่วยศาสตราจารย์ คณะการบัญชีและการจัดการ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

² Assistant Professor, Mahasarakham Business School, Mahasarakham University

Corresponding author, e-mail: phaiboon.r@msu.ac.th

Abstract

This academic article is intended to point out legal issues and practical guidelines on personal income tax according to the revenue code from investing in digital assets. The study found that most of the new generation invested in digital assets with the goal of increasing short-term speculation. because it gives higher returns compared to investing in other assets In regards to tax issues, that include: 2) mining or mining shall be regarded as assessable income under section 40(8) only at the time of sale. and expenses can be deducted as necessary and appropriate in this regard, section 65 bis and section 65 ter of the Revenue Code shall apply shall apply mutatis mutandis. 3) received as a salary due to employment regarded as income under section 40(1), but if the contractor receives wages from working for regarded as income under section 40(2), cost and income calculation Choose either the value at the time of acquisition or the average price on the date of acquisition. According to the price announced by the digital asset exchange. 4) Earned by giving or receiving as a reward. regarded as income under section 40(8), calculating costs and income be calculated in the same way as received from salary, wages. 5) Receive benefits or returns from holding cryptocurrencies Considered as income under Section 40(8), but if receiving digital tokens 6) The measurement of all costs and revenues shall be the value at the time of acquisition or the average price on the date of acquisition. which is a reliable reference price, such as the price announced by the Exchange prepared according to the rules of the SEC, if using any method choose to use that method throughout the tax year and 7) in case of loss incurred can bring such losses to be deducted from the profits made in that same year Only for the sale, payment, transfer or exchange made through the digital asset exchange. under the supervision of the SEC

Therefore, for the public or investors who are interested, have knowledge and understanding of tax law issues related to digital assets to keep up with tax changes. Reduce practical problems potential conflicts in the future, moreover government agency relevant regulatory bodies Public relations should be emphasized. Improving tax laws for greater clarity, it can be applied equally and concretely. Resulting in efficient tax collection Complete, accurate and complete. Including strengthening the tax laws of Thailand. There is a modern development and support for digital assets in Thailand to grow steadily in the future. This will have a positive effect on investment and the overall economy of Thailand.

Keywords : Digital Assets, Tax Problems, Personal Income Tax , Cryptocurrency, Tokens Digital

บทนำ

ในช่วงที่ผ่านมา เกิดสภาพเศรษฐกิจถดถอย (Economic Recession) ผลิตภัณฑ์มวลรวม หรือ Gross Domestic Product: GDP ในหลายประเทศลดลงเป็นระยะเวลาติดต่อกัน 2 ไตรมาส ส่งผลกระทบต่อภาพรวมเศรษฐกิจตกต่ำ การจ้างงานที่ลดลง เกิดอัตราการว่างงานที่สูงขึ้น รวมถึงความสามารถในการซื้อของผู้บริโภคที่ลดลง เช่นเดียวกัน จากสถานการณ์ดังกล่าว ส่งผลให้ธนาคารกลางของหลายประเทศ ต้องออกนโยบายกระตุ้นเศรษฐกิจด้วยการเพิ่มเงินเข้าสู่ระบบเศรษฐกิจ จนทำให้เกิดภาวะเงินเฟ้อในหลายประเทศทั่วโลก (สิริภัทร เกาฏีระ, 2565) ในขณะที่

สถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 เป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่เร่งปัญหาให้เกิดอย่างรวดเร็วขึ้นและต่อเนื่องมาจนถึงปัจจุบัน เป็นแรงเสริมให้เกิดภาวะเงินเฟ้อทั่วโลกเพิ่มสูงขึ้น สภาพเศรษฐกิจของโลกเกิดการปรับตัวลดลงอย่างรุนแรง นักลงทุนขาดความเชื่อมั่นกับเศรษฐกิจ ความมั่นคงของนักลงทุนจึงลดลงไปตามการปรับตัวลงของสินทรัพย์ที่ลงทุน ในขณะเดียวกัน ตลาดหุ้นทั่วโลก ราคาน้ำมัน หรือแม้กระทั่งสินทรัพย์อย่างตราสารหนี้เองก็ได้รับผลกระทบตามไปด้วย เมื่อสินทรัพย์ที่เป็นกระแสหลักได้รับผลกระทบเช่นนี้ ทำให้นักลงทุนเริ่มหาทางเลือกใหม่ ๆ ในการลงทุน โดยนักลงทุนและประชาชนทั่วไปเริ่มให้ความสำคัญกับการออมและการลงทุนในหลักทรัพย์ใหม่ ๆ เพิ่มขึ้น ไม่ว่าจะเป็นการลงทุนในสินทรัพย์ดั้งเดิมในรูปแบบของ เงินฝาก หุ้น กองทุนรวมในประเทศและต่างประเทศ การลงทุนในทองคำ พันธบัตรรัฐบาล หุ้นกู้ อัตราแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศ รวมถึงสังหาริมทรัพย์ ได้แก่ บ้านและที่ดิน คอนโดมิเนียม เป็นต้น อย่างไรก็ตามในช่วงเวลา 2 - 3 ปีที่ผ่านมา ยังมีอีกทางเลือกหนึ่งที่นักลงทุนให้ความสนใจและถือเป็นปรากฏการณ์ใหม่ของวงการลงทุน คือ การลงทุนในสินทรัพย์ดิจิทัลซึ่งกำลังเป็นที่นิยมอย่างมากในกลุ่มคนรุ่นใหม่ ข้อเท็จจริงดังกล่าวนี้ สอดคล้องกับการเจริญเติบโตในการลงทุนสินทรัพย์ดิจิทัล เนื่องจากให้ผลตอบแทนที่สูงมากกว่าลงทุนในสินทรัพย์อื่น ๆ (ตฤณ ตารพล, 2564)

สินทรัพย์ดิจิทัล จึงเป็นหนึ่งในสินทรัพย์ทางเลือกของการลงทุน (Alternative Investment) ที่นักลงทุนรุ่นใหม่ให้ความสนใจลงทุน แทนการลงทุนในสินทรัพย์กระแสหลักแบบเดิมของโลก ขณะเดียวกันได้มีหน่วยงานภาครัฐเข้ากำกับดูแล ทำให้มีความปลอดภัยในการลงทุนมากยิ่งขึ้น (เอกฉลาม ยิ้มวิไล, 2021) แต่จากความผันผวนของราคาและข้อจำกัดในการควบคุม ทำให้รัฐบาลในแต่ละประเทศ เกิดความวิตกกังวลต่อผลกระทบจากการเติบโตของสินทรัพย์ดิจิทัลที่รวดเร็ว ที่อาจจะส่งผลกระทบต่อเสถียรภาพทางการเงินและการก่ออาชญากรรมที่มากจากการฟอกเงิน รัฐบาลในหลายประเทศจึงพยายามปิดกั้นการใช้คริปโตเคอร์เรนซี โดยขอยกตัวอย่างเปรียบเทียบแนวทางการควบคุมทางกฎหมายและการควบคุมทางการเงินต่อสกุลเงินดิจิทัลดังต่อไปนี้ ประเทศแรก (พรชัย ชูณหจันดา, 2561) ได้แก่ สหรัฐอเมริกา ในรัฐวอชิงตันสกุลเงินดิจิทัลเป็นเรื่องของการโอนเงิน (กฎหมายว่าด้วยการรวมบริการทางการเงิน) บริษัทต่าง ๆ สามารถดำเนินการโอนคริปโตเคอร์เรนซีได้ก็ต่อเมื่อ ได้รับใบอนุญาตพิเศษจากผู้ให้บริการเพื่อถ่ายโอนสินทรัพย์เหล่านี้ ในปี 2014 US Internal Revenue Service ได้เผยแพร่แนวทางที่กำหนดให้คริปโตเคอร์เรนซีเป็นทรัพย์สินที่ต้องมีการจัดเก็บภาษี (Gurinovich et al., 2022) ประมาณเดือนมีนาคม 2015 หน่วยงาน Financial Crimes Enforcement Network (FinCEN) ได้ออกกฎหมายต่อต้านการฟอกเงิน โดยใช้บังคับกับบริการทางการเงิน (Money Services Businesses: MSBs) ที่อยู่ในรูปแบบเสมือนไร้ศูนย์กลางหรือการกระจายศูนย์ (Decentralized Virtual Currency) และนักลงทุนต้องขึ้นทะเบียนและถูกเก็บข้อมูลเพื่ออยู่ในการควบคุมของรัฐบาล ซึ่งกฎหมายดังกล่าวส่งผลกระทบต่อตลาดซื้อขายและนักลงทุนในตลาดคริปโตเคอร์เรนซีเป็นอย่างมาก ต่อมาในปี 2016 Commodities Futures Trading Commission (CFTC) เป็นหน่วยงานอิสระของรัฐบาลสหรัฐอเมริกา มีหน้าที่กำกับดูแลการซื้อขายหรือการแทรกแซงที่เกี่ยวข้องกับสินค้าโภคภัณฑ์ (Commodities) ตราสารอนุพันธ์ (Derivatives) ที่เข้าข่ายเป็นสกุลเงินดิจิทัล หรือมีลักษณะเงินตราเสมือน ภายใต้ร่างกฎหมาย Commodity Exchange Act (CEA) CFTC ได้อนุญาตให้บริษัท LedgerX เป็นบริษัทแรกในการเปิดให้บริการซื้อขายแลกเปลี่ยนที่ถูกต้องตามกฎหมาย ต่อมาปี 2017 คณะกรรมการหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ของอเมริกา หรือ U.S. Securities and Exchange Commission (SEC) ได้เข้ามามีบทบาทดูแลกระบวนการ Initial Coin Offering (ICO) ซึ่งเป็นการระดมทุนรูปแบบหนึ่งที่ใช้เทคโนโลยีบล็อกเชน โดยบริษัทฯ จะเสนอขายสินค้า/บริการผ่านการกำหนดสิทธิหรือผลประโยชน์ต่าง ๆ ให้กับผู้ลงทุน แต่กฎหมายฉบับดังกล่าวกลับส่งผลกระทบต่อกิจการในต่างประเทศที่ขาย ICO ให้กับนักลงทุนของสหรัฐอเมริกา แต่ใน

บางรัฐฯ ได้มีการออกกฎหมายเพื่อมาควบคุมการซื้อขาย คริปโทเคอร์เรนซี อาทิเช่น การออกใบอนุญาต Bit License ใน New York การออก Digital Currency Regulatory Guidance ในรัฐ Illinois (พรชัย ชุนหจินดา, 2561)

ในสหราชอาณาจักร ปี 2013 Her Majesty's Revenue and Customs เป็นหน่วยงานศุลกากร (HM Revenue and Customs) ที่เกิดจากการรวมตัวกันของ 2 หน่วยงาน คือ กรมสรรพากรกับกรมศุลกากร กำหนดให้บิตคอยน์และคริปโทเคอร์เรนซีทุกประเภทเป็นบัตรกำนัล (Single Purpose Vouchers: SPVs) หรือบัตรของขวัญที่ใช้ได้เฉพาะวัตถุประสงค์เพื่อเป็นช่องทางในการแลกเปลี่ยนสินค้าหรือบริการกับร้านค้าที่กำหนดไว้เท่านั้น ซึ่งไม่สามารถนำไปใช้แทนเงินสดได้ และมีภาระที่จะต้องเสียภาษีมูลค่าเพิ่มอีก ร้อยละ 10-20% ให้กับรัฐบาล ต่อมาปี 2016 ในงานวิจัยของ Barrdear and Kumhof (2016) ได้ทำการศึกษา Staff Working Paper No. 605 เรื่อง The Macroeconomics of Central Bank Issued Digital Currencies (CBDC) พบว่า การสนับสนุนการออกคริปโทเคอร์เรนซี ช่วยให้ผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ (Gross Domestic Product - GDP) เพิ่มขึ้นได้อย่างถาวร มากถึง 3% เมื่อเทียบกับพันธบัตรรัฐบาล สาเหตุมาจากต้นทุนการทำธุรกรรมทางการเงินและอัตราดอกเบี้ยที่แท้จริงที่ลดลง ทำให้ความสามารถในการรักษาเสถียรภาพของวงจรธุรกิจได้เป็นอย่างมาก ดังนั้น ประเทศอังกฤษจึงยังไม่มีการควบคุมธุรกิจฟินเทคและคริปโทเคอร์เรนซีที่ชัดเจน (พรชัย ชุนหจินดา, 2561)

ในสหพันธ์รัฐรัสเซีย ปี 2016 รัฐบาลประกาศว่าการใช้สกุลเงินดิจิทัลและคริปโทเคอร์เรนซีเพื่อชำระค่าสินค้าหรือบริการเป็นสิ่งที่ผิดกฎหมาย ตามมาตรา 140 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งของสหพันธ์รัฐรัสเซีย ได้บัญญัติไว้ว่า การชำระหนี้ได้ถูกต้องตามกฎหมายต้องใช้เงินสกุลรูเบิลเท่านั้น ต่อมาปี 2017 หน่วยงาน Federal Tax Service หรือกรมสรรพากรของรัสเซีย ได้เสนอการเรียกเก็บภาษี “ในสกุลเงินดิจิทัล” โดยเสนอให้หน่วยงานที่ได้รับอนุญาตทำการค้าในต่างประเทศ สามารถใช้บิตคอยน์และคริปโทเคอร์เรนซีในการทำธุรกรรมได้ รวมถึงอนุญาตให้นิติบุคคลใช้บิตคอยน์ชำระค่าสินค้าและบริการในการค้าต่างประเทศได้ แต่ต่อมาปี 2018 กลับเปลี่ยนแปลงนโยบายให้เงินดิจิทัล (Digital Financial Asset) เป็นสินทรัพย์ทางการเงินที่ยังไม่ได้รับการรับรองให้ใช้เป็นสื่อกลางของระบบชำระเงิน แต่สามารถทำการซื้อขายคริปโทเคอร์เรนซีในตลาดที่มีใบอนุญาตเท่านั้น นอกจากนี้ กฎหมายฉบับดังกล่าว มีการขึ้นทะเบียนนักขุดเหรียญ รวมถึงได้จำกัดการลงทุนใน ICO ของนักลงทุนที่ไม่ได้รับการรับรองไว้ ให้สามารถลงทุนได้ไม่เกิน 900 ดอลลาร์สหรัฐเท่านั้น (พรชัย ชุนหจินดา, 2561)

ในประเทศเยอรมัน ปี 2018 กระทรวงการคลัง ได้ออกกฎเกณฑ์ควบคุมการซื้อขายบิตคอยน์ ถือเป็นการดำเนินกิจการที่เรียกว่า “การค้าส่วนตัว” และให้รับรู้เป็นรายได้ทางภาษี ภาษีที่คล้ายกันนี้ใช้กับกระบวนการขุด ซึ่งถือเป็นกระบวนการสร้างมูลค่าของหน่วยสกุลเงิน เพื่อวัตถุประสงค์ในการควบคุมทางการเงิน บริษัทที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานอย่างต่อเนื่องกับสกุลเงินดิจิทัล จะถูกจัดให้อยู่ในหมวดหมู่ของบริษัททางการเงินและอยู่ภายใต้การควบคุมพิเศษของหน่วยงานกำกับดูแลทางการเงินแห่งสหพันธ์รัฐเยอรมัน (Gurinovich et al., 2022)

ในประเทศสวิตเซอร์แลนด์ ปี 2017 ธุรกรรมที่ใช้สกุลเงินดิจิทัลและคู่สกุลเงิน ได้รับยกเว้นไม่ต้องเสียภาษีมูลค่าเพิ่ม (VAT) ธุรกรรมการชำระเงินประเภทนี้ จำเป็นต้องมีใบอนุญาตพิเศษ โดยองค์กรเหล่านี้จะถูกควบคุมและอยู่ภายใต้หน่วยงานกำกับดูแลตลาดการเงินของประเทศ และมีการกำหนดให้เป็นพื้นที่พิเศษสำหรับการพัฒนาการลงทุนในเขต Zug เป็น Crypto Valley Association ของประเทศสวิตเซอร์แลนด์ (Gurinovich et al., 2022)

ในประเทศนอร์เวย์ ปี 2013 คริปโทเคอร์เรนซี ถือเป็นสกุลเงิน เป็นสินทรัพย์มิใช่เพื่อเก็งกำไร ต้องเสียภาษีจากรายได้ที่ได้รับจากกำไรจากการขายหุ้น (Gurinovich et al., 2022)

ในประเทศแคนาดา กำหนดให้การชำระค่าสินค้าหรือบริการโดยใช้สกุลเงินดิจิทัล เป็นธุรกรรมที่จะต้องเสียภาษี เนื่องจากเป็นธุรกรรมแลกเปลี่ยน ในกรณีของการขายสกุลเงินดิจิทัลจะมีการเรียกเก็บภาษีอากรรายได้ ภาษีกำไร หรือภาษีเงินได้จากทุน นอกจากนี้ การแลกเปลี่ยนเหล่านี้ จำเป็นต้องมีการขึ้นทะเบียน และแจ้งหน่วยงานกำกับดูแลเกี่ยวกับการทำธุรกรรมที่น่าสงสัย เพื่อดำเนินการตรวจสอบผู้ที่ทำธุรกรรมดังกล่าวได้ (Gurinovich et al., 2022)

ในประเทศญี่ปุ่น แนวคิดของสกุลเงินดิจิทัลนั้นแตกต่างอย่างชัดเจนจากแนวคิดของเงินอิเล็กทรอนิกส์ สกุลเงินดิจิทัลได้รับการยอมรับว่าเป็นสินทรัพย์ที่สามารถใช้ในการชำระเงินได้ (Gurinovich et al., 2022) และการแลกเปลี่ยนคริปโทเคอร์เรนซีสำหรับเงิน Fiat ไม่ต้องเสียภาษีมูลค่าเพิ่ม ในปี 2016 รัฐสภาญี่ปุ่นผ่านกฎหมาย กำหนดให้ผู้ประกอบการแลกเปลี่ยนจะต้องลงทะเบียนกับหน่วยงานบริการทางการเงิน โดยผู้ควบคุมมีอำนาจในการตรวจสอบการแลกเปลี่ยน และธุรกรรมที่เกี่ยวข้องกับคริปโทเคอร์เรนซีได้รับการยอมรับว่าเป็นสินทรัพย์ประเภทพิเศษ (มูลค่าคล้ายสินทรัพย์) สรุปได้ว่าคริปโทเคอร์เรนซีไม่ใช่สกุลเงินที่ต้องตามกฎหมาย แต่ถือเป็นสื่อกลางในการแลกเปลี่ยน

ในประเทศเดนมาร์ก Cryptocurrencies ไม่ได้รับการพิจารณาให้เป็นสกุลเงินของประเทศเดนมาร์ก (Gurinovich et al., 2022)

ในประเทศกรีซ ในปี 2018 มีการใช้คริปโทเคอร์เรนซีกันอย่างแพร่หลาย ต่อมาประเทศได้เกิดวิกฤตเศรษฐกิจ ธนาคารแห่งชาติและหน่วยงานควบคุมได้ออกแถลงการณ์ให้คริปโทเคอร์เรนซีและเงินทดแทนอิเล็กทรอนิกส์ไม่ใช่เป้าหมายของความสัมพันธ์ทางแฟง (Gurinovich et al., 2022)

ในประเทศออสเตรเลีย ปี 2015 สำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และการลงทุนของออสเตรเลีย (ASIC) หรือ Australian Securities and Investments Commission) และศูนย์นวัตกรรมฟินเทค (FinTech Innovation Hub) เป็นหน่วยงานอิสระของรัฐบาลที่ทำหน้าที่กำกับ ดูแล และควบคุม ตัวกลาง (Broker) ผู้ให้บริการ Forex และผู้ประกอบการที่ใช้เทคโนโลยีในการพัฒนาบริการทางการเงินและตลาดทุน รวมทั้งใช้เป็นแหล่งศึกษาและพัฒนาภาวะเทียบให้เหมาะสมกับธุรกิจฟินเทค นอกจากนี้ ยังควบคุม ดูแลบริษัทและทะเบียนรายชื่อธุรกิจของออสเตรเลีย ได้แก่ บริษัท หน่วยงานจดทะเบียน บริษัทต่างประเทศ สมาคมแผนการลงทุนที่มีการจัดการ และหน่วยงานที่ไม่ได้จดทะเบียน สามารถค้นหาได้ทางออนไลน์ ในเดือนกันยายน พ.ศ. 2017 ASIC นำเสนอแนวทางในการลงทุนแบบ Initial Coin Offerings ICO โดยออกประกาศเพื่อเป็นแนวทางสำหรับบริษัทหรือธุรกิจสตาร์ทอัพที่ต้องการระดมทุนผ่าน ICO โดย ASIC ที่ทำหน้าที่ออกกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับตลาดหลักทรัพย์และกิจการด้านการเงินที่มีความต้องการจะลงทุน เพื่อสร้างความเป็นธรรมและโปร่งใสให้กับผู้บริโภคและนักลงทุน รวมไปถึงรวบรวมประเด็นทางกฎหมายที่เกี่ยวข้อง พร้อมทั้งแจ้งเตือนผู้ลงทุนให้ทราบถึงความเสี่ยงจากการเก็งกำไร และการฉ้อโกง รวมถึง Digital Currency Exchange ต้องขึ้นทะเบียนกับ Australian Transaction Reports and Analysis Centre (AUSTRAC) และปฏิบัติตามกฎหมาย AML/CFT (พรชัย ชูณหิณดา, 2561)

ในสาธารณรัฐประชาชนจีน ปี 2009 รัฐบาลได้ออกประกาศห้ามใช้เงินตราเสมือนในการซื้อขายสินค้าและบริการ เนื่องจากไม่มั่นใจถึงผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นกับระบบการเงินของประเทศ และให้ธุรกรรมที่เกี่ยวข้องกับการซื้อขายคริปโทเคอร์เรนซี ถือเป็นภัยต่อความสมดุลของระบบการเงินของประเทศ ซึ่งนำไปสู่ความเสี่ยงต่อการโอนเงินข้ามประเทศ รวมถึงอาจมีการฟอกเงินที่ผิดกฎหมายมาเกี่ยวข้อง (Gurinovich et al., 2022) และในปี 2021 รัฐบาลจีนได้ประกาศให้การทำธุรกรรมคริปโทเคอร์เรนซีและธุรกรรมที่เกี่ยวข้องกับสินทรัพย์ดิจิทัล ถือเป็นสิ่งผิดกฎหมาย ซึ่งครั้งนี้ไม่ใช่ครั้งแรกที่ประกาศห้าม แต่เป็นครั้งที่มีความเด็ดขาดและเข้มงวดมากที่สุดในประวัติศาสตร์ จนกระทั่งวันที่ 24

กันยายน 2021 ธนาคารกลางของสาธารณรัฐประชาชนจีน หรือ The People's Bank of China PBOC ได้สั่งห้ามบริษัทของตนทำธุรกรรมด้วยคริปโทเคอร์เรนซี ถือเป็นอันสิ้นสุดของคริปโทเคอร์เรนซีในสาธารณรัฐประชาชนจีน (พรชัย ชุนหจินดา, 2561)

ในประเทศไทยก่อนปี พ.ศ. 2561 ธนาคารแห่งประเทศไทยและหน่วยงานที่กำกับดูแลอื่น ๆ มีนโยบายไม่ต้องการให้นำสินทรัพย์ดิจิทัลมาใช้ชำระค่าสินค้าหรือบริการแทนสกุลเงินบาท ซึ่งในปี พ.ศ. 2561 คณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ (ก.ล.ต.) เริ่มเข้ามากำกับผู้ประกอบการธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับการระดมทุนผ่านโทเคนดิจิทัล (ICO Portal) รวมถึง ตัวกลางในการซื้อขายแลกเปลี่ยนสินทรัพย์ดิจิทัล (ศูนย์ซื้อขาย นายหน้าผู้ค้าสินทรัพย์ดิจิทัล) ต่อมาในเดือนกุมภาพันธ์ 2565 ธนาคารแห่งประเทศไทย มีนโยบายที่ไม่ต้องการให้นำเงินสกุลดิจิทัลมาใช้เป็นสื่อกลางในการซื้อขายสินค้าหรือบริการ การแลกเปลี่ยนเงินตรา (Means of Payment) แทนเงินบาทในอนาคต คณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ (ก.ล.ต.) ประกาศห้ามผู้ประกอบการสนับสนุนหรือส่งเสริมการนำสินทรัพย์ดิจิทัลมาใช้เป็นสื่อกลางชำระค่าสินค้าและบริการ (Means of Payment) และในวันที่ 30 มีนาคม 2565 สำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ กำหนดให้ผู้ประกอบการสินทรัพย์ดิจิทัล ต้องส่งรายงานข้อมูลการทำธุรกรรมซื้อขาย การแลกเปลี่ยน หรือการลงทุนในสินทรัพย์ดิจิทัลให้แก่ลูกค้า (พรชัย ชุนหจินดา, 2561) ซึ่งในปัจจุบันนี้ จะเห็นได้ว่าการลงทุนในสินทรัพย์ดิจิทัลเพิ่มสูงขึ้น ก็ยังจะมีความเสี่ยงมากเช่นเดียวกัน แล้วอะไรเป็นปัจจัยที่ทำให้ผู้ลงทุนเหล่านี้ สนใจที่จะลงทุนในสินทรัพย์ดิจิทัลทั้ง ๆ ที่รู้ว่ามีความเสี่ยงที่สูง จากผลการศึกษาส่วนใหญ่กล่าวไปในทิศทางเดียวกันนั่นก็คือ ผลตอบแทนจากการลงทุนที่สูง และผลตอบแทนดังกล่าวที่เกิดขึ้น ต้องนำมาเสียภาษีอากร ตามประมวลรัษฎากรในรูปของเงินได้บุคคลธรรมดา

ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา เป็นภาษีที่เก็บจากบุคคลทั่วไปหรือหน่วยภาษีที่มีลักษณะพิเศษตามกฎหมาย มีการเก็บเป็นรายปี และต้องยื่นแบบแสดงรายการภาษีภายในเดือนมกราคมถึงมีนาคมของปีถัดไป ในบางกรณีกฎหมายก็กำหนดให้ผู้มีรายได้ในช่วงครึ่งปีแรก ยื่นแบบภาษีเพื่อชำระภาษีเพิ่มเติม เพื่อประโยชน์ในการบรรเทาภาระภาษี (กรมสรรพากร, 2565ก) อย่างไรก็ตาม ภาษีที่เกี่ยวข้องกับสินทรัพย์ดิจิทัลถือได้ว่าเป็นเรื่องใหม่ในประเทศไทย จากเดิมเงินได้ที่เกิดจากธุรกรรมที่เกี่ยวข้องกับสินทรัพย์ดิจิทัลนั้น ถือเป็นเงินได้พึงประเมิน ตามมาตรา 40(8) รวมถึง กระแสของการลงทุนในสินทรัพย์ดิจิทัลของคนรุ่นใหม่ ดังนั้นเพื่อให้การจัดเก็บภาษีนี้นั้นมีความถูกต้อง เป็นธรรม กรมสรรพากรจึงได้ออกกฎหมายภาษีอากรที่เกี่ยวข้องกับสินทรัพย์ดิจิทัล ตามพระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมประมวลรัษฎากร (ฉบับที่ 19) พ.ศ. 2561 ประกาศเมื่อวันที่ 13 พฤษภาคม 2564 และมีผลบังคับใช้ในวันที่ 14 พฤษภาคม 2564 โดยกำหนดให้เงินได้ที่เกิดจากเงินส่วนแบ่งของกำไร หรือผลประโยชน์อื่นใดในลักษณะเดียวกันที่ได้จากการถือ หรือ ครอบครองโทเคนดิจิทัล ให้ถือเป็นเงินได้ตามมาตรา 40(4)(ข) และผลประโยชน์ที่ได้รับจากการโอนคริปโทเคอร์เรนซีหรือโทเคนดิจิทัล ทั้งนี้ เฉพาะซึ่งตีราคาเป็นเงินได้เกินกว่าที่ลงทุน ให้ถือเป็นเงินได้ ตามมาตรา 40(4)(ฅ)

แต่เนื่องจากมีกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับสินทรัพย์ดิจิทัลบัญญัติออกมาพร้อม ๆ กันหลายฉบับ ประกอบกับการที่ประชาชนเกิดพฤติกรรมและความต้องการลงทุนในสินทรัพย์เลียนแบบตามกันเป็นจำนวนมาก จึงทำให้เกิดประเด็นข้อกฎหมายเกี่ยวกับภาษีอากร ปัญหาในการปฏิบัติตามกฎหมาย ปัญหาการบังคับใช้กฎหมายยังมีความไม่ชัดเจน ไม่ครอบคลุม ไม่เหมาะสมสอดคล้องกับสถานการณ์ในปัจจุบัน (ศุภชัย มาษา, 2564) ปัญหาการจัดเก็บภาษีเงินได้ และภาษีอื่น ๆ จากการขายหรือโอนสินทรัพย์ดิจิทัล รวมถึงช่องว่างของภาษีอากรที่อาจจะเกิดขึ้น (สำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์, 2564ก) อย่างไรก็ตามยังพบว่า ประชาชนยังมีข้อจำกัดเกี่ยวกับความรู้ ความเข้าใจ ในกฎหมาย เนื่องจากสรรพากรเคยออกแนวทางปฏิบัติของคริปโทเคอร์เรนซีและโทเคนดิจิทัล

มาแล้ว แต่ยังไม่มีความชัดเจนทางปฏิบัติที่ชัดเจนแล้ว ทำให้นักลงทุนเกิดคำถามว่าจะทำการคำนวณภาษีอย่างไร (Piyawan Chaloechatwanit, 2563)

บทความวิชาการเรื่อง การลงทุนในสินทรัพย์ดิจิทัล: ประเด็นที่เกี่ยวข้องกับปัญหาภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา นี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาประเด็นปัญหาที่เกี่ยวข้องกับภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาตามประมวลรัษฎากร จากการลงทุนในสินทรัพย์ดิจิทัล เพื่อเป็นแนวทางให้กับภาคประชาชน และนักลงทุน ซึ่งอยู่ภายใต้ของบังคับของกฎหมาย ได้มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับกฎหมายภาษี ทนต่อการเปลี่ยนแปลง มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับกฎหมายภาษี ทนต่อการเปลี่ยนแปลง และสามารถปฏิบัติตามได้ และสามารถเสียภาษีได้อย่างถูกต้อง และสามารถปฏิบัติตามได้ และสามารถเสียภาษีได้อย่างถูกต้อง รวมถึงเพื่อเป็นข้อเสนอสู่หน่วยงานภาครัฐได้มีการพัฒนา ปรับปรุงแก้ไขกฎหมายภาษี ให้เกิดความชัดเจนมากขึ้น และสามารถบังคับได้อย่างเท่าเทียมและเป็นรูปธรรม ส่งผลให้จัดเก็บภาษีได้อย่างครบถ้วน ถูกต้อง และเต็มเม็ดเต็มหน่วย รวมถึงเสริมสร้างให้กฎหมายภาษีอากรของประเทศไทยมีการพัฒนาให้ทันสมัย และสนับสนุนให้สินทรัพย์ดิจิทัลในประเทศไทยสามารถเติบโตต่อไปได้อย่างมั่นคงในอนาคต ซึ่งจะส่งผลดีต่อการลงทุนและเศรษฐกิจโดยรวมของประเทศไทยให้สูงขึ้นได้

แต่อย่างไรก็ตาม การศึกษาในครั้งนี้ จะไม่ได้ครอบคลุมประเด็นภาษีอื่น ๆ เช่น ภาษีเงินได้หัก ณ ที่จ่าย ภาษีมูลค่าเพิ่ม เนื่องจากธุรกรรมที่กระทำผ่านผู้ประกอบธุรกิจสินทรัพย์ดิจิทัล หรือ Exchange ที่อยู่ภายใต้การกำกับดูแลของสำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ หรือ ก.ล.ต. จะไม่สามารถระบุตัวตนผู้รับเงินได้ และไม่ทราบจำนวนเงินได้ที่ต้องหัก ณ ที่จ่าย ทำให้ไม่ครบองค์ประกอบตามประมวลรัษฎากร จึงไม่ต้องหักภาษี ณ ที่จ่ายไว้แต่อย่างใด สำหรับภาษีมูลค่าเพิ่มนั้น ธุรกรรมที่กระทำผ่าน Exchange ที่อยู่ภายใต้การกำกับดูแลของ ก.ล.ต. จะได้รับยกเว้นภาษีมูลค่าเพิ่ม ตั้งแต่วันที่ 1 เม.ย. 2565 ถึงวันที่ 31 ธ.ค. 2566 และสินทรัพย์ดิจิทัลที่ออกโดยธนาคารแห่งประเทศไทย (Retail CBDC) สำหรับการใช้งานภาคประชาชน จะได้รับยกเว้นภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา สำหรับผลประโยชน์ที่ได้รับจากการโอนคริปโตเคอร์เรนซี หรือโทเคนดิจิทัลที่เกิดขึ้นในปีภาษีเดียวกัน ตั้งแต่วันที่ 14 พฤษภาคม พ.ศ. 2561 เป็นต้นไป โดยคำนวณจากกำไรแล้วลบด้วยผลขาดทุน เหลือจำนวนเงินเท่าใด จึงจะนำไปคำนวณเป็นภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา (Finnomena, 2565a)

ความหมาย และลักษณะของสินทรัพย์ดิจิทัล

ก่อนปี พ.ศ. 2561 ภาคเอกชน และภาคประชาชนในประเทศไทย ได้นำสินทรัพย์ดิจิทัลมาใช้เป็นสื่อกลางในการซื้อขาย แลกเปลี่ยน และระดมทุนจากประชาชน โดยผ่านศูนย์กลางซื้อขายสินทรัพย์ดิจิทัลทั้งในประเทศและต่างประเทศ ช่วงเวลานั้นยังไม่มีหน่วยงานภาครัฐเข้ามากำกับดูแล หรือกฎหมายที่เข้ามาควบคุมการทำธุรกรรมดังกล่าว ส่งผลกระทบต่อเสถียรภาพทางการเงิน และการดำเนินงานทางเศรษฐกิจของประเทศ อาจจะได้รับผลกระทบหรือเกิดความเสียหายได้ ดังนั้นเพื่อป้องกัน กำกับดูแล การดำเนินธุรกรรม และการประกอบธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับสินทรัพย์ดิจิทัลดังกล่าว ไม่ให้ได้รับผลกระทบ ทั้งยังเป็นการส่งเสริมการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการพัฒนาเศรษฐกิจ เป็นแหล่งระดมทุนของประชาชนที่ถูกต้องตามกฎหมาย รวมทั้งยังป้องกันการนำสินทรัพย์ดิจิทัลมาประกอบอาชญากรรม หลอกลวงประชาชน หรือเป็นแหล่งฟอกเงินที่ผิดกฎหมาย (สำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์, 2564ค)

ภาครัฐจึงเข้ามาควบคุมด้วยการบัญญัติพระราชกำหนดการประกอบธุรกิจสินทรัพย์ดิจิทัล พ.ศ. 2561 ขึ้นมาเพื่อกำกับดูแลการระดมทุนของภาคประชาชน รวมถึงตัวกลางหรือศูนย์กลางซื้อขายสินทรัพย์ดิจิทัล โดยการระบุตัวตนเพื่อให้เกิดความชัดเจนขึ้น ซึ่งพระราชกำหนดการประกอบธุรกิจสินทรัพย์ดิจิทัล พ.ศ. 2561 ตามมาตรา 3 ได้

นิยาม คำว่า สินทรัพย์ดิจิทัล (Digital Asset) ที่อยู่ภายใต้กฎหมายฉบับนี้ ได้แก่ คริปโทเคอร์เรนซี (Cryptocurrency) และ โทเคนดิจิทัล (Token Digital) ซึ่งมีลักษณะดังต่อไปนี้ (สำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์, 2564ข)

1) **คริปโทเคอร์เรนซี (Cryptocurrency)** คือ หน่วยข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ที่สร้างขึ้นบนระบบหรือเครือข่ายอิเล็กทรอนิกส์ และให้หมายความรวมถึงหน่วยข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์อื่นใดตามที่คณะกรรมการ ก.ล.ต. ประกาศกำหนดเพื่อใช้เป็นสื่อกลางในการแลกเปลี่ยนสินค้า บริการ สินทรัพย์ดิจิทัลอื่น หรือสิทธิอื่นใด ปัจจุบันคริปโทเคอร์เรนซียังไม่ใช่เงินที่ธนาคารกลางของแต่ละประเทศในโลก ให้การรับรองว่าสามารถใช้ชำระหนี้ได้ตามกฎหมาย (Legal Tender) คริปโทเคอร์เรนซีที่นักลงทุนส่วนใหญ่นิยมลงทุนกันจะมีหน่วยเป็นเหรียญ สามารถแบ่งเป็นประเภท ๆ ได้ดังต่อไปนี้ (Finnomena, 2565b)

1.1) กลุ่มรักษามูลค่า (Store of Value) เป็นเหรียญกลุ่มแรกที่เกิดขึ้น และได้รับความนิยม มีความต้องการซื้อ-ขายเปลี่ยนมือกันมากที่สุด มูลค่าของเหรียญขึ้นอยู่กับความต้องการของนักลงทุน ในช่วงที่ผ่านมา 2564 - 2564 นักลงทุนมีความต้องการเหรียญประเภทนี้สูงมาก ดังนั้นราคาของเหรียญจะมีความผันผวนค่อนข้างมาก จึงมีความเหมาะสมกับการลงทุนระยะสั้น หวังส่วนต่างของกำไร รวมถึงการลงทุนระยะยาวที่ต้องการเก็บไว้เป็นหลักทรัพย์ ได้แก่ Bitcoin (BTC), Litecoin (LTC), และ Bitcoin Cash (BCH) เป็นต้น

1.2) กลุ่มสัญญาอัจฉริยะ (Smart Contract) เป็นเหรียญที่ถูกสร้างขึ้นบนเครือข่ายบล็อกเชน ลักษณะกระบวนการทางดิจิทัลที่สามารถทำธุรกรรมแบบอัตโนมัติไว้ล่วงหน้า โดยไม่จำเป็นต้องผ่านตัวกลางทำให้มีอิสระในการทำธุรกรรม ตัวอย่างเหรียญในกลุ่มนี้ ได้แก่ Ethereum (ETH), Cardano (ADA), Solana (SOL) และ Kusama (KSM) เป็นต้น

1.3) กลุ่มเสถียรภาพ (Stablecoin) เป็นเหรียญที่ถูกสร้างขึ้นมาเพื่อให้มูลค่าของเหรียญมีเสถียรภาพมากขึ้น ด้วยการอ้างอิงกับมูลค่าของสินทรัพย์บางอย่าง จึงทำให้มีความน่าเชื่อถือ มีเสถียรภาพ โปร่งใส และค่าธรรมเนียมการทำธุรกรรมที่ต่ำ กลุ่มเหรียญเสถียรภาพ แบ่งออกได้เป็น 4 ประเภท ได้แก่ Fiat-Collateralized (อ้างอิงด้วยเงิน Fiat), Commodity-Collateralized (อ้างอิงด้วยสินค้าโภคภัณฑ์), Crypto-Collateralized (อ้างอิงด้วยคริปโทเคอร์เรนซี) และ Non-Collateralized (ไม่อ้างอิงด้วยอะไรเลย) ยกตัวอย่างเหรียญในกลุ่ม Stablecoin เช่น เหรียญ USDT และ เหรียญ USDC จัดเป็นเหรียญกลุ่ม Stablecoin ประเภท Fiat-Collateralized โดยนำไปอ้างอิงกับมูลค่าของสกุลเงินดอลลาร์สหรัฐ (USD) ในอัตราส่วน 1:1

1.4) กลุ่ม DeFi (Decentralized Finance) เป็นเหรียญที่ถูกสร้างขึ้นบนระบบบล็อกเชน นิยมตั้งชื่อตามระบบเครือข่ายบล็อกเชนของผู้ที่ออกแบบเหรียญ จึงสามารถใช้งานได้บนแพลตฟอร์มที่ถูกสร้างขึ้นเท่านั้น ส่วนใหญ่ถูกสร้างบน Ethereum Blockchain ซึ่งมูลค่าของเหรียญจะมาจากความนิยมของแพลตฟอร์มผู้ออกแบบเหรียญ ตัวอย่างเหรียญในกลุ่มนี้ ได้แก่ Uniswap (UNI), Maker (MKR), Pancakeswap (CAKE), และ SushiSwap (SUSHI) เป็นต้น

1.5) กลุ่มส่งต่อมูลค่า (Value Transfer) เป็นเหรียญที่ถูกออกแบบและพัฒนาขึ้นมาเพื่อส่งต่อมูลค่าผ่านระบบอินเทอร์เน็ต โดยเน้นความสามารถในการทำธุรกรรมที่รวดเร็ว และมีค่าธรรมเนียมค่อนข้างต่ำ ตัวอย่างของเหรียญในกลุ่มนี้ ได้แก่ เหรียญ “XRP” (Ripple) ที่ออกแบบมาเพื่อเป็นสะพานเชื่อมต่อของสกุลเงิน Fiat ทำหน้าที่คล้ายระบบ SWIFT ในส่งเงินข้ามประเทศ Stellar (XLM), OMG (OMG Network) และ Velo (VELO) เป็นต้น

1.6) กลุ่ม GameFi เป็นเหรียญที่สร้างขึ้นเพื่อใช้ในโลกของเกม (Game) หรือในโลกเสมือนจริง (Metaverse) เท่านั้น ซึ่งปัจจุบันกระแส GameFi กำลังเป็นที่นิยม เพราะนอกจากจะทำให้สนุกไปกับเกมที่เล่นแล้ว ยังสามารถสร้างรายได้หรือได้รับรางวัลจากการเล่นเกม กลับคืนมาในรูปของเหรียญในกลุ่ม GameFi อีกด้วย ตัวอย่างเหรียญในกลุ่มนี้ ได้แก่ Decentraland (MANA), The Sandbox (SAND), Axie Infinity (AXS) และ My Neighbor Alice (ALICE) เป็นต้น

1.7) กลุ่มเหรียญมีม (Meme Coins) เป็นเหรียญที่ถูกสร้างขึ้นมาเพื่อความบันเทิง ต้องการล้อเลียนเหรียญอื่นที่เป็นกระแสนบนโลกออนไลน์ โดยเหรียญที่ได้รับความนิยมในกลุ่มนี้ลำดับแรก คือ Dogecoin (DOGE) มูลค่าของเหรียญขึ้นอยู่กับความต้องการของนักลงทุน ดังนั้นราคาของเหรียญจะมีความผันผวนค่อนข้างมาก จึงมีความเหมาะสมกับการลงทุนระยะสั้น หวังส่วนต่างของกำไร

2) โทเคนดิจิทัล (Digital Token) คือ หน่วยข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ที่สร้างขึ้นบนระบบ หรือเครือข่ายอิเล็กทรอนิกส์ มีวัตถุประสงค์เพื่อกำหนดสิทธิเพื่อการได้มาซึ่งสินค้า บริการ หรือสิทธิอื่นใดที่มีลักษณะเฉพาะ (Utility Token) รวมถึงการเข้าร่วมลงทุนในโครงการหรือกิจการใด ๆ ตามที่คณะกรรมการ ก.ล.ต. ประกาศกำหนดไว้ตาม พระราชกำหนดการประกอบธุรกิจสินทรัพย์ดิจิทัล พ.ศ. 2561 หมวด 3 ว่าด้วยการเสนอขายโทเคนดิจิทัลต่อประชาชน

ประเด็นปัญหาภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาที่เกี่ยวข้องกับคริปโตเคอร์เรนซี และโทเคนดิจิทัล

การลงทุนในสินทรัพย์ดิจิทัลในประเทศไทย มีหน่วยงานที่บัพญญัติกฎหมายเพื่อกำกับดูแลการประกอบธุรกิจสินทรัพย์ดิจิทัลที่เกี่ยวข้องกับคริปโตเคอร์เรนซีและโทเคนดิจิทัล ได้แก่ พระราชกำหนดการประกอบธุรกิจสินทรัพย์ดิจิทัล พ.ศ. 2561 มาตรา 3 ได้กำหนดไว้ว่า ถ้ามีกำไรหรือผลตอบแทนจากการลงทุนจะต้องเสียภาษีเงินได้หัก ณ ที่จ่ายร้อยละ 15 ของกำไร (ศัลยา ประชาชาติ, 2565) การจัดเก็บภาษีจากสินทรัพย์ดิจิทัลจึงเป็นสิ่งที่สำคัญ เนื่องจากเดิมประมวลรัษฎากร ไม่มีบทบัญญัติใดที่เกี่ยวข้องกับการจัดเก็บภาษีเงินได้จากสินทรัพย์ดิจิทัลเป็นการเฉพาะ โดยที่ในปัจจุบันได้มีการถือหรือครอบครอง Token Digital หรือการซื้อขาย หรือแลกเปลี่ยน Cryptocurrency หรือ Token Digital ซึ่งเงินได้จากการดังกล่าว เป็นเงินได้พึงประเมินที่ต้องนำมารวมคำนวณเพื่อเสียภาษี จึงมีการแก้ไขประมวลรัษฎากร โดยออกเป็นพระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมประมวลรัษฎากร (ฉบับที่ 19) พ.ศ. 2561 ประกาศเมื่อวันที่ 13 พฤษภาคม 2564 และมีผลบังคับใช้ในวันที่ 14 พฤษภาคม 2564 เช่นเดียวกับ พระราชกำหนดการประกอบธุรกิจสินทรัพย์ดิจิทัล พ.ศ. 2561 โดยเพิ่มเติมบทบัญญัติในมาตรา 40(4) ประกอบด้วย (กรมสรรพากร, 2565ข) มาตรา 40(4)(ข) เงินส่วนแบ่งของกำไร หรือผลประโยชน์อื่นใดในลักษณะเดียวกัน ที่ได้จากการถือหรือครอบครองโทเคนดิจิทัล มาตรา 40(4)(ณ) ผลประโยชน์ที่ได้รับจากการโอนคริปโตเคอร์เรนซีหรือโทเคนดิจิทัล ทั้งนี้ เฉพาะซึ่งตีราคาเป็นเงินได้เกินกว่าที่ลงทุน และเพิ่มเติมบทบัญญัติในมาตรา 50(2) และมาตรา 40(4)(จ) ในกรณีเงินได้พึงประเมินตามมาตรา 40(4)(ข) และ (ณ) ให้คำนวณหักในอัตรา ร้อยละ 15.0 ของเงินได้อีกด้วย ดังนั้นเพื่อให้เกิดความเข้าใจผู้ยื่นขอเสนอหลักการของ ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา (Personal Income Tax) โดยสังเขปดังต่อไปนี้ (กรมสรรพากร, 2565ข)

ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา (Personal Income Tax) เป็นภาษีทางตรง และเป็นภาษีอากรประเมิน ภาษีที่จัดเก็บจากบุคคลทั่วไปหรือจากหน่วยภาษีที่มีลักษณะพิเศษตามที่กฎหมายกำหนดและมีรายได้เกิดขึ้นตามเกณฑ์ที่กำหนด โดยปกติจัดเก็บเป็นรายปี รายได้ที่เกิดขึ้นในปีใด ๆ จากผู้มีเงินได้ในประเทศไทยมีเงินได้พึงประเมินตามมาตรา 40 ในปีภาษีที่ล่วงมา หรือผู้มีเงินได้ในปีใดก็ตามถ้าอยู่ในประเทศไทยรวมกันถึง 180 วัน และได้นำเงินได้ที่เกิดขึ้นในต่างประเทศเข้ามาในประเทศไทยในปีเดียวกัน มีหน้าที่ต้องนำไปแสดงรายการด้วยตนเอง ตามแบบแสดง

รายการภาษี ภงด. 90/91ภายในเดือนมกราคมถึงมีนาคมของปีถัดไป สำหรับผู้มีเงินได้บางกรณี ตามมาตรา 40(5)-(8) กฎหมายยังกำหนดให้ยื่นแบบแสดงรายการเพื่อเสียภาษี ภ.ง.ด.94 สำหรับรายได้ที่เกิดขึ้นจริงในช่วงครึ่งปีแรก เพื่อเป็นการบรรเทาภาระภาษีที่เกิดขึ้น และเงินได้บางกรณี กฎหมายกำหนดให้ผู้จ่ายทำหน้าที่หักภาษี ณ ที่จ่าย จากเงินได้ที่จ่ายบางส่วนให้กับผู้รับ เพื่อให้การทยอยชำระภาษีขณะที่มีเงินได้เกิดขึ้นอีกด้วย ดังนั้น ผู้มีหน้าที่เสียภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา ตามกฎหมายกำหนดให้มี 6 สถานภาพ ได้แก่ (กรมสรรพากร, 2565ก) 1) บุคคลธรรมดา 2) ผู้ถึงแก่ความตายระหว่างปีภาษี 3) กองมรดกที่ยังไม่ได้แบ่ง 4) ห้างหุ้นส่วนสามัญที่มีนิติบุคคล 5) คณะบุคคลที่มีนิติบุคคล และ 6) วิสาหกิจชุมชน ตามกฎหมายว่าด้วยการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน เฉพาะที่เป็นห้างหุ้นส่วนสามัญ หรือคณะบุคคลที่มีนิติบุคคล

ปัญหาการเก็บภาษีเงินได้บุคคลธรรมดานั้น มาจากการบรรเทาภาระภาษี ที่ถูกบัญญัติไว้ในโครงสร้างของการจัดเก็บภาษี ได้แก่ การยกเว้นเงินได้พึงประเมิน การลดอัตราภาษี การเลือกหักค่าใช้จ่าย การหักค่าใช้จ่ายตามความจำเป็นและสมควรที่หักได้มากกว่าปกติ การหักค่าลดหย่อน เงินบริจาคที่หักได้มากกว่า 1 เท่า และยกเว้นเงินได้สุทธิ 150,000 บาทแรกในการคำนวณภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาตามมาตรา 48(1) หรือวิธีที่ 1 หรือยกเว้นภาษีที่คำนวณได้ไม่เกิน 5,000 บาท จากการคำนวณภาษี ตามมาตรา 48(2) หรือวิธีที่ 2 รวมถึงมาตรการกระตุ้นเศรษฐกิจต่าง ๆ ของภาครัฐ ได้แก่ โครงการซื้อที่ดิน การสนับสนุนธุรกิจประกัน การสนับสนุนการลงทุนในตลาดทุน SSF RMF เป็นต้น (ฐากร จุลินทร, 2564)

จากการรวบรวมข้อมูลจาก หนังสือตอบข้อหารือของกรมสรรพากร กฎหมายภาษีอากร ตามประมวลรัษฎากร ที่เกี่ยวข้องกับการลงทุนในคริปโทเคอร์เรนซีและโทเคนดิจิทัล โดยเฉพาะประเด็นปัญหาภาษีอากรนั้น มีสาเหตุหลักเนื่องจากการบังคับใช้กฎหมายของภาครัฐในบางประเด็นที่ไม่ครอบคลุม ไม่เหมาะสม หรือไม่เป็นธรรมในสังคมขึ้นได้ ก่อให้เกิดปัญหาในทางปฏิบัติ รวมถึงการบังคับใช้กฎหมายกับประชาชนที่มีความรู้ ความเข้าใจที่ไม่ถูกต้องเกี่ยวกับภาษีอากรที่จัดเก็บ ประกอบกับในทางปฏิบัติยังเกิดความไม่แน่นอนในการจัดเก็บ หรือมีประเด็นปัญหาเกี่ยวกับภาษีอากร อีกหลายประการ บทความนี้จะสะท้อนให้เห็นถึงประเด็นปัญหาภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาที่มีอยู่ ผู้เขียนได้นำคู่มือคำแนะนำการเสียภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา คริปโทเคอร์เรนซี โทเคนดิจิทัล (กรมสรรพากร, 2565 ข) และบทบัญญัติแห่งประมวลรัษฎากร (กรมสรรพากร, 2565ก) มาร่วมในการนำเสนอข้อกฎหมายและประเด็นปัญหาภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา ดังต่อไปนี้

ประเด็นที่ 1 คำถาม กรมสรรพากรมีวิธีการจัดประเภทของสินทรัพย์ดิจิทัลอย่างไร ? ประเด็นนี้ กรมสรรพากรได้มีแนวคำตอบไว้โดยอ้างอิงตามคู่มือสินทรัพย์ดิจิทัลสำหรับผู้ลงทุน ที่เผยแพร่โดย สำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ (2564ข) ดังนี้

1) คริปโทเคอร์เรนซี (Cryptocurrency) คือ หน่วยข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ที่สร้างขึ้นเพื่อใช้เป็นสื่อกลางในการแลกเปลี่ยนสินค้าและบริการได้หากผู้ใช้อยอมรับ ปัจจุบันคริปโทเคอร์เรนซียังไม่ใช่เงินที่ธนาคารกลางใดในโลกรับรองว่าสามารถใช้ชำระหนี้ได้ตามกฎหมาย (Legal Tender) คริปโทเคอร์เรนซีที่รู้จักกันแพร่หลาย เช่น สกุลเงินบิตคอยน์ Bitcoin (BTC) และอีเธอเรียม Ethereum (ETH)

2) โทเคนดิจิทัล (Digital Token) คือ หน่วยข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ที่สร้างขึ้นเพื่อกำหนดสิทธิของบุคคลในส่วนของแบ่งรายได้หรือสิทธิในการได้มาซึ่งสินค้าและบริการ หรือสิทธิอื่น ๆ (Utility Token) ตามที่ได้ตกลงกับผู้ออกโทเคนดิจิทัล ซึ่งอาจเสนอขายผ่านกระบวนการ Initial Coin Offering (ICO) ต่อไปนี้ ผู้เขียนขอใช้คำว่า ICO ดังนั้น การระดมทุนแบบ ICO คือ การระดมทุนรูปแบบหนึ่งที่ใช้เทคโนโลยีบล็อกเชนเข้ามาช่วย โดยบริษัทจะเสนอขายโทเคน

ดิจิทัลที่กำหนดสิทธิหรือผลประโยชน์ต่าง ๆ ของผู้ลงทุน เช่น ส่วนแบ่งกำไรจากโครงการ หรือสิทธิในการได้มาซึ่งสินค้าหรือบริการที่เฉพาะเจาะจง และกำหนดให้ผู้ลงทุนที่ต้องการจะร่วมลงทุนสามารถเข้าร่วมได้โดยการนำคริปโทเคอร์เรนซีหรือเงิน มาแลกโทเคนดิจิทัลที่บริษัทออกได้ โดยมีการกำหนดและบังคับสิทธิที่จะได้รับด้วย Smart Contract บนเทคโนโลยีบล็อกเชน ICO อาจไม่ใช่หุ้นและไม่ใช่หนี้ แม้ ICO จะมีชื่อคล้ายกับ IPO (Initial Public Offering คือ การออกและเสนอขายหุ้นต่อประชาชน) แต่ก็อาจมีสาระสำคัญที่แตกต่างกันมาก ผู้ถือโทเคนดิจิทัลจากการลงทุนใน ICO อาจไม่ได้เป็นเจ้าของบริษัทเหมือนผู้ถือหุ้น IPO อาจไม่ได้มีฐานะเป็นเจ้าหน้าที่ของบริษัท และอาจไม่มีสิทธิในทรัพย์สินของบริษัทกรณีเลิกกิจการหรือล้มละลาย แต่ผู้ถือโทเคนดิจิทัลจะมีสิทธิตามที่ระบุในเอกสารประกอบการเสนอขาย (White Paper)

ประเด็นที่ 2 กรณีที่มาของภาษีคริปโทเคอร์เรนซี ทำไมกรมสรรพากรต้องเก็บภาษี ? ประเด็นปัญหานี้ กรมสรรพากรได้มีแนวคำตอบไว้ว่า เงินได้จากการขายคริปโทเคอร์เรนซี ให้ถือเป็นเงินได้พึงประเมินตามมาตรา 40(8) แห่งประมวลรัษฎากรอยู่แล้ว ดังนั้นผู้มีเงินได้มาจากการกำไรจากการขายคริปโทเคอร์เรนซี จึงมีหน้าที่เสียภาษีเงินได้ตามประมวลรัษฎากร แต่อย่างไรก็ดีตามพระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมประมวลรัษฎากร (ฉบับที่ 19) พ.ศ. 2561 ที่เริ่มมีผลบังคับใช้ตั้งแต่ปลายปี 2561 เป็นเพียงการจัดประเภทเงินได้ใหม่ จากเดิมเป็นเงินได้พึงประเมินตามมาตรา 40(8) ไปเป็นเงินได้พึงประเมินตามมาตรา 40(4) เพื่อให้สะท้อนลักษณะของเงินได้ แต่เนื่องจากเงินได้จากการขายคริปโทเคอร์เรนซีมีลักษณะเป็นเงินที่ได้รับจากการลงทุน ภายหลังจากออกพระราชกำหนดฉบับดังกล่าว กรมสรรพากรก็ได้ประชาสัมพันธ์ประเด็นนี้มากขึ้น เพื่อป้องกันไม่ให้ผู้เสียภาษีได้รับโทษในภายหลัง อันเนื่องจากการไม่ปฏิบัติตามกฎหมายภาษีที่ต้อง

ประเด็นที่ 3 ผู้มีเงินได้ต้องจัดเตรียมหลักฐานประกอบการยื่นแบบแสดงรายการ ภ.ง.ด.90 อย่างไร ? ประเด็นปัญหานี้กรมสรรพากรได้มีแนวคำตอบไว้ว่า เนื่องจากการเสียภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาเป็นการประเมินตนเอง ผู้มีเงินได้จากการขายคริปโทเคอร์เรนซีหรือโทเคนดิจิทัล จึงต้องประเมินตนเองว่ามีกำไรจากการเป็นจำนวนเงินเท่าไร และควรเตรียมหลักฐานที่สามารถพิสูจน์ต้นทุนในการซื้อและราคา เพื่อประกอบการพิสูจน์กำไรของผู้มีเงินได้ โดยหลักฐานที่ระบุถึงการทำธุรกรรมการซื้อขาย ที่มีข้อมูลจำนวนที่ซื้อหรือขาย มูลค่าของคริปโทเคอร์เรนซีหรือโทเคนดิจิทัล ณ วันที่ทำธุรกรรม อัตราแลกเปลี่ยนอ้างอิง รายละเอียดผู้ซื้อหรือผู้ขายสำหรับการซื้อ-ขาย (ถ้ามี) หลักฐานใบกำกับภาษีหรือใบเสร็จรับเงินค่าใช้จ่าย และหนังสือรับรองการหักภาษี ณ ที่จ่าย (ถ้ามี)

ประเด็นที่ 4 ใครมีหน้าที่ยื่นแบบภาษีเงินได้จากคริปโทเคอร์เรนซี ? ประเด็นปัญหานี้ กรมสรรพากรได้มีแนวคำตอบไว้ว่า ผู้มีเงินได้ ดังนี้ 1) เงินได้จากการโอน หรือขายคริปโทเคอร์เรนซี เฉพาะซึ่งตีราคาเป็นเงินได้เกินกว่าที่ลงทุน 2) เงินได้จากการขายคริปโทเคอร์เรนซี ที่ได้จากการขุด 3) เงินได้จากผลตอบแทนใด ๆ จากการนำคริปโทเคอร์เรนซี ไปหาประโยชน์

จากประเด็นปัญหาดังที่ได้กล่าวมาแล้วนั้น ผู้เขียนจึงได้นำเสนอประเด็นแหล่งที่มาของเงินได้และปัญหาของเงินได้ที่ต้องเสียภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาที่เกี่ยวกับภาษีคริปโทเคอร์เรนซี หรือโทเคนดิจิทัล เพื่อลดปัญหาในประเด็นข้อกฎหมายเกี่ยวกับภาษีอากร ลดปัญหาในการปฏิบัติตามกฎหมาย เพิ่มการบังคับใช้กฎหมายยังมีความชัดเจน ครอบคลุม เหมาะสมสอดคล้องกับสถานการณ์ในปัจจุบันมากยิ่งขึ้น รวมถึงลดช่องว่างของภาษีอากรที่อาจจะเกิดขึ้น ในลำดับต่อไป

แหล่งที่มาและประเด็นปัญหาการเสียภาษีของคริปโทเคอร์เรนซี และโทเคนดิจิทัล

จากการศึกษาและรวบรวม หนังสือตอบข้อหารือกรมสรรพากร รวมถึงคู่มือ คำแนะนำ การเสียภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา คริปโทเคอร์เรนซี โทเคนดิจิทัลของกรมสรรพากร สามารถนำเสนอประเด็นแหล่งที่มาของเงินได้และประเด็นปัญหาของเงินได้ที่ต้องเสียภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาที่เกี่ยวกับภาษีคริปโทเคอร์เรนซี หรือโทเคนดิจิทัลไว้ 5 ประเภท ดังต่อไปนี้ (กรมสรรพากร, 2565; อรรถพรณ คงพันธุวิจิตร, 2565)

1) การจำหน่าย จ่าย โอน หรือแลกเปลี่ยนคริปโทเคอร์เรนซี หรือโทเคนดิจิทัล

กรณีเงินได้ที่เกิดจากการจำหน่าย จ่าย โอน หรือแลกเปลี่ยนคริปโทเคอร์เรนซี หรือโทเคนดิจิทัลให้แก่บุคคลอื่น ให้ถือเป็นเงินได้ เฉพาะเงินได้ส่วนที่เกินกว่าเงินที่ลงทุน หรือส่วนต่างของกำไรมาเสียภาษี ตามมาตรา 40(4)(ฅ) แห่งประมวลรัษฎากร โดยสามารถเลือกใช้วิธีคำนวณต้นทุนคริปโทเคอร์เรนซี หรือโทเคนดิจิทัลประเภทเดียวกัน ด้วยวิธีเข้าก่อนออกก่อน (FIFO) หรือวิธีต้นทุนถัวเฉลี่ยเคลื่อนที่ (Moving Average Cost) แต่เมื่อได้เลือกวิธีการคำนวณต้นทุนวิธีใดแล้วต้องใช่วิธีนั้นตลอดปีภาษี การคำนวณต้นทุนให้รวมถึงค่าซื้อ ต้นทุนเพื่อให้ได้มาซึ่งคริปโทเคอร์เรนซี หรือโทเคนดิจิทัลและต้นทุนการได้มาซึ่งเงินได้ เช่น ค่าธรรมเนียมการซื้อ ค่าธรรมเนียมการขาย และค่าโอน เป็นต้น ในส่วนของการวัดมูลค่าคริปโทเคอร์เรนซี หรือโทเคนดิจิทัล การวัดมูลค่าคริปโทเคอร์เรนซีนั้น สำหรับการคำนวณต้นทุนและรายได้ ให้เลือกใช้มูลค่า ณ เวลาที่ได้มา หรือราคาถัวเฉลี่ยในวันที่ได้มา ตามราคาประกาศโดย Exchange ที่จัดทำขึ้นตามหลักเกณฑ์ของ ก.ล.ต. และเมื่อเลือกใช้วิธีใดแล้ว ให้เลือกใช่วิธีนั้นตลอดปีภาษี

กรณีที่มีผลขาดทุนเกิดขึ้น ไม่ว่าจะเกิดจากคริปโทเคอร์เรนซี หรือโทเคนดิจิทัลประเภทใด ๆ ก็ตาม การนำผลขาดทุนดังกล่าวมาหักกับกำไรที่เกิดขึ้นได้ในปีเดียวกันนั้น สามารถนำผลขาดทุนดังกล่าว มาหักกับกำไรที่เกิดขึ้นได้ในปีเดียวกัน เฉพาะการจำหน่าย จ่าย โอน หรือแลกเปลี่ยนที่กระทำความผ่านศูนย์ซื้อขายสินทรัพย์ดิจิทัล ที่อยู่ภายใต้การกำกับดูแลของ ก.ล.ต. เท่านั้น

การมูลค่าต้นทุนของคริปโทเคอร์เรนซี หรือโทเคนดิจิทัลที่คงเหลือ ณ วันสิ้นปี เป็นการถือคริปโทเคอร์เรนซี หรือโทเคนดิจิทัลไว้โดยไม่มีการจำหน่าย จ่าย โอน แลกเปลี่ยน จึงยังถือว่ามีเงินได้พึงประเมินแต่อย่างใด และให้ถือมูลค่านี้เป็นต้นทุนที่ต้องยกไปสำหรับปีภาษีถัดไปด้วย ในระหว่างปีภาษี หากผู้มีเงินได้ถูกหักภาษี ณ ที่จ่ายไว้ สามารถนำภาษีเงินได้หัก ณ ที่จ่ายมาใช้เป็นเครดิตภาษีในการยื่นแบบแสดงรายการภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา ภ.ง.ด.90 ได้

ประเด็นปัญหาที่รวบรวมจากกรมสรรพากรประเด็นที่ 1 การพิจารณาเงินได้พึงประเมินจากการลงทุนในคริปโทเคอร์เรนซีหรือโทเคนดิจิทัล จะคิดอย่างไร ? ประเด็นนี้ กรมสรรพากรมีแนวคำตอบไว้ว่า เงินได้พึงประเมิน คือ กำไรที่เกิดจากการซื้อขายคริปโทเคอร์เรนซี หรือโทเคนดิจิทัล สามารถนำขาดทุนมาหักได้ ไม่ว่าจะเกิดจากคริปโทเคอร์เรนซีหรือโทเคนดิจิทัลประเภทใดก็ตาม

ประเด็นที่ 2 การคำนวณต้นทุนของคริปโทเคอร์เรนซี จะคำนวณอย่างไร ? ประเด็นนี้ กรมสรรพากรมีแนวคำตอบไว้ว่า สามารถคำนวณต้นทุนโดยอาจใช้เป็นต้นทุนถัวเฉลี่ยเคลื่อนที่ (Moving Average Cost) หรือวิธีเข้าก่อนออกก่อน (FIFO) หรือวิธีการอื่นที่เหมาะสมได้ ทั้งนี้หากได้เลือกวิธีใดในการคำนวณต้นทุนแล้ว ต้องใช้วิธีนั้นในการคำนวณต้นทุนตลอดปีภาษี

ประเด็นที่ 3 กรณีต้องการเปลี่ยนวิธีการคำนวณต้นทุนของคริปโทเคอร์เรนซีหรือโทเคนดิจิทัล ต้องได้รับอนุมัติจากอธิบดีกรมสรรพากรหรือผู้ที่อธิบดีกรมสรรพากรมอบหมายหรือไม่ ? ประเด็นปัญหานี้กรมสรรพากรได้มีแนวคำตอบไว้ว่า สามารถเปลี่ยนวิธีการคำนวณได้โดยไม่ต้องขออนุมัติ

ประเด็นที่ 4 การเก็บภาษีจากมูลค่าคริปโทเคอร์เรนซีหรือโทเคนดิจิทัล ที่ถืออยู่เป็นเงินตราต่างประเทศ จะต้องเปลี่ยนเป็นเงินบาทก่อน หรือไม่ ? ประเด็นปัญหานี้กรมสรรพากรได้มีแนวคำตอบไว้ว่า การแลกเปลี่ยน คริปโท

เคอร์เรนซีเป็นเงินบาทนั้น หากมีเงินได้เกินกว่าที่ลงทุน ให้ถือเป็นเงินได้พึงประเมินตามมาตรา 40(4)(ณ) (ตัวอย่าง: นำเงินบาทจำนวน 100 บาท ไปซื้อคริปโทเคอร์เรนซี ได้ 1 เหรียญ ต่อมานำเหรียญดังกล่าวมาแลกเปลี่ยนกลับเป็นเงินบาทได้ 150 บาท ให้ถือเป็นเงินได้เกินกว่าส่วนที่ลงทุน 50 บาท)

ประเด็นที่ 5 การนำคริปโทเคอร์เรนซีสกุลหนึ่งไปแลกเปลี่ยนเป็นคริปโทเคอร์เรนซีอีกสกุลหนึ่ง ถือว่ามีเงินได้ที่ต้องเสียภาษีหรือไม่? ในประเด็นปัญหานี้ กรมสรรพากรได้มีแนวคำตอบไว้ดังต่อไปนี้ 1) การแลกเปลี่ยนดังกล่าวนี้ ให้ถือเป็นการโอนคริปโทเคอร์เรนซี ตามมาตรา 40(4)(ณ) และ 2) หากการแลกเปลี่ยนเช่นนั้นแล้ว มีเงินได้เกินกว่าที่ลงทุน ให้ถือเป็นเงินได้พึงประเมิน ตามมาตรา 40(4)(ณ) เช่นเดียวกัน

ตัวอย่าง: นาย ก. ซื้อเหรียญ A มาในราคา 100 บาท และนาย ข. ซื้อเหรียญ B ราคา 50 บาท ต่อมาทั้งคู่นำเหรียญมาแลกเปลี่ยนกัน ณ วันที่แลกเปลี่ยนเหรียญ A และเหรียญ B ในราคา 150 บาท ถือว่าเป็นเงินได้พึงประเมินประเภทใด?

(1) นาย ก. มีเงินได้พึงประเมินตามมาตรา 40(4)(ณ) จากส่วนที่เกินกว่าส่วนที่ลงทุน 50 บาท

(2) นาย ข. มีเงินได้พึงประเมินตามมาตรา 40(4)(ณ) จากส่วนที่เกินกว่าส่วนที่ลงทุน 100 บาท

ประเด็นที่ 6 ถ้าการซื้อขายเพื่อเป็นช่องทางการเข้าออกเงินบาท (Cash In - Cash Out) ตัวอย่างเช่น การแลกเปลี่ยนเงินบาทเป็นบิตคอยน์ หรือเหรียญ BTC ผ่านศูนย์ซื้อขายสินทรัพย์ดิจิทัล ภายใต้การกำกับดูแลของ ก.ล.ต. ในประเทศ ซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อโอนไปยังศูนย์ซื้อขายสินทรัพย์ดิจิทัล ต่างประเทศและซื้อ-ขายเป็นสินทรัพย์ดิจิทัลประเภทอื่นในต่างประเทศ จะเสียภาษีหรือไม่? ประเด็นปัญหานี้กรมสรรพากรได้มีแนวคำตอบไว้ว่า หากการจำหน่ายจ่าย โอน แลกเปลี่ยนดังกล่าว มีส่วนที่ต่ำกว่าเงินลงทุน ให้ถือว่าเป็นเงินได้พึงประเมิน ตามมาตรา 40(4)(ณ)

ประเด็นที่ 7 กรณีขายคริปโทเคอร์เรนซีหรือโทเคนดิจิทัลแล้ว แต่ยังไม่ได้ออนเงินออกมาจากบัญชีซื้อ-ขาย จะถือว่ามีเงินได้ หรือไม่? ประเด็นปัญหานี้กรมสรรพากรได้มีแนวคำตอบไว้ว่า หากผู้ถือครองคริปโทเคอร์เรนซีหรือโทเคนดิจิทัลได้ขายออกไปแล้วนั้น ไม่ว่าจะนำเงินออกจากบัญชีหรือไม่ ให้ถือว่าเป็นเงินได้ในปีที่ขายแล้ว ผู้มีเงินได้จึงมีหน้าที่ยื่นแบบแสดงรายการ ภ.ง.ด.90 ในปีขาย

ประเด็นที่ 8 กรณี นายเอ ซื้อเหรียญ BTC มาราคา 100 บาท คิดค่าธรรมเนียมการซื้อ 1% ของราคาซื้อ = 1 บาท ต่อมาขายทันทีในราคาตลาด 100 บาท เสียค่าธรรมเนียมการขาย 1% ของราคาขาย = 1 บาท จะคำนวณเพื่อเสียภาษีอย่างไร? ประเด็นปัญหานี้กรมสรรพากรได้มีแนวคำตอบไว้ว่า นายเอ ขายเหรียญ BTC ราคาขาย 100 บาท ต้นทุน 102 บาท (ค่าซื้อ 100 บาท + ต้นทุนเพื่อให้ได้มาซึ่งคริปโทเคอร์เรนซี 1 บาท + ต้นทุนเพื่อการได้มาซึ่งเงินได้ 1 บาท) ดังนั้น นายเอ จึงมีผลขาดทุนจากการขายเหรียญ BTC 2 บาท (100 - 102) หากการขายเหรียญ BTC ดังกล่าวกระทำผ่านศูนย์ซื้อขายสินทรัพย์ดิจิทัล ภายใต้การกำกับดูแลของ ก.ล.ต. นายเอ สามารถนำขาดทุนดังกล่าว ไปหักลบสำหรับการคำนวณเงินได้พึงประเมินตามมาตรา 40(4)(ณ) เพื่อเสียภาษีต่อไป

ประเด็นที่ 9 สมมติว่าซื้อเหรียญ BTC มาราคา 100 บาท คิดค่าธรรมเนียมการซื้อ 1% ของราคาซื้อ = 1 บาท ต่อมาแลกเปลี่ยนเป็นเหรียญ USDT ทันทีในราคาตลาด 100 บาท เสียค่าธรรมเนียมการขาย 1% ของราคาแลกเปลี่ยน = 1 บาท จะคำนวณเพื่อเสียภาษีอย่างไร? ประเด็นปัญหานี้กรมสรรพากรได้มีแนวคำตอบไว้ว่า การแลกเปลี่ยน BTC เป็นเหรียญ USDT ถือว่า เป็นการขายเหรียญ BTC ด้วยราคาของเหรียญ USDT นายเอ จึงขายเหรียญ BTC ในราคาขาย 100 บาท ต้นทุน 102 บาท (ค่าซื้อ 100 บาท + ต้นทุนเพื่อให้ได้มาซึ่งคริปโทเคอร์เรนซี 1 บาท + ต้นทุนเพื่อการได้มาซึ่งเงินได้ 1 บาท) ดังนั้น นายเอ จึงมีผลขาดทุนจากการขาย 2 บาท (100-102) หากการขายเหรียญ BTC ดังกล่าวกระทำผ่านศูนย์ซื้อขายสินทรัพย์ดิจิทัล ภายใต้การกำกับดูแลของ ก.ล.ต. นายเอ สามารถนำขาดทุนดังกล่าว ไปหักลบ สำหรับการคำนวณเงินได้พึงประเมินตามมาตรา 40(4)(ณ) เพื่อเสียภาษีต่อไป ส่วนเหรียญ USDT มูลค่า

101 บาท (ค่าซื้อ 100 บาท + ต้นทุนเพื่อให้ได้มาซึ่งคริปโทเคอร์เรนซี 1 บาท) ซึ่งยังมีได้ขายออกไป จึงยังไม่ถือเป็นเงินได้พึงประเมินที่ต้องนำมาคำนวณเพื่อเสียภาษีแต่อย่างใด

ประเด็นที่ 10 กรณีที่มีการซื้อขายคริปโทเคอร์เรนซีหรือโทเคนดิจิทัลในต่างประเทศเป็นเงินตราสกุลอื่นจะคำนวณอัตราแลกเปลี่ยนอย่างไร? ในประเด็นนี้ กรมสรรพากรมีแนวคำตอบ คือ ให้ใช้อัตราแลกเปลี่ยนเงินตราและการคำนวณเงินตราต่างประเทศเป็นเงินตราไทย ด้วยวิธีการดังต่อไปนี้ (1) อัตราแลกเปลี่ยนเงินตราของธนาคารพาณิชย์ที่ตั้งขึ้น ตามกฎหมายว่าด้วยการธนาคารพาณิชย์ที่ได้ประกาศไว้ในการคำนวณเงินตราต่างประเทศเป็นเงินตราไทยในแต่ละวัน (อัตราซื้อหรืออัตราขาย) หรือ (2) อัตราแลกเปลี่ยนเงินตราตามอัตราอ้างอิงประจำวันที่ธนาคารแห่งประเทศไทย ประกาศไว้ในการคำนวณเงินตราต่างประเทศเป็นเงินตราไทยในแต่ละวัน (อัตราซื้อถัวเฉลี่ยหรืออัตราขายถัวเฉลี่ย) อ้างอิงตาม มาตรา 9 แห่งประมวลรัษฎากร (กรมสรรพากร, 2565ข)

ประเด็นที่ 11 กรณีผู้มีเงินได้ถูกหักภาษี ณ ที่จ่ายไว้ สามารถนำภาษีเงินได้หัก ณ ที่จ่าย ที่ถูกหักไว้เข้าไปเป็นต้นทุนของคริปโทเคอร์เรนซีหรือโทเคนดิจิทัลในการคำนวณกำไรเพื่อเสียภาษี หรือไม่? ประเด็นปัญหานี้ กรมสรรพากรได้มีแนวคำตอบไว้ว่า ผู้ถูกหักภาษี ณ ที่จ่าย สามารถนำภาษีเงินได้หัก ณ ที่จ่ายที่ถูกหักไว้ มาใช้เป็นเครดิตภาษีในการยื่นแบบแสดงรายการภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา ภ.ง.ด.90 ตอนสิ้นปีภาษีได้ ดังนั้นจึงไม่สามารถนำไปใช้เป็นต้นทุนได้อีก

2) การขุดคริปโทเคอร์เรนซี

การขุดคริปโทเคอร์เรนซี เป็นกระบวนการประมวลผลธุรกรรมบนระบบบล็อกเชน (Blockchain) ด้วยกระบวนการต่าง ๆ โดยใช้คอมพิวเตอร์ ผู้ที่ยืนยันธุรกรรม เรียกกันว่า นักขุด (Miner) กระบวนการดังกล่าวสามารถขุดได้ทั้งคริปโทเคอร์เรนซีและโทเคนดิจิทัล แต่เหรียญที่ได้รับความนิยมสูงสุดในยุคแรกจะเป็นเหรียญคริปโทเคอร์เรนซี สกุลเงินบิตคอยน์ Bitcoin (BTC) และอีเธอร์ียม Ethereum (ETH) ในส่วนสกุลเงินดิจิทัลยุคใหม่ ได้แก่ Cosmos (ATOM), Cardano (ADA), Polkadot (DOT), Solana (SOL), VeChain (VET), Tezos (XTZ) เป็นต้น ในวันที่นักขุดได้รับคริปโทเคอร์เรนซีจากการขุด ยังไม่ถือเป็นเงินได้พึงประเมิน แต่เมื่อมีการจำหน่าย จ่าย โอน หรือแลกเปลี่ยนคริปโทเคอร์เรนซีที่ขุดมาได้ ให้ถือเป็นเงินได้พึงประเมิน ตามมาตรา 40(8) สามารถหักค่าใช้จ่ายได้ตามที่เกิดขึ้นจริง และให้นำมาตรา 65 ทวิ และมาตรา 65 ตรี บังคับโดยอนุโลม มาถือเป็นรายจ่ายในงวดบัญชีนั้นได้ แต่ผู้ขุดเหรียญคริปโทเคอร์เรนซีต้องจัดเก็บเอกสารหลักฐานที่เกี่ยวข้องและจัดทำบัญชีต้นทุน เช่น ค่าซ่อมบำรุงคอมพิวเตอร์ ค่าไฟฟ้า ค่าอินเทอร์เน็ต ค่าจ้างพนักงาน ค่านายหน้า ที่เกิดขึ้นจริงในปีภาษี เป็นต้น รวมถึงค่าใช้จ่ายที่มีลักษณะเป็นการลงทุนในทรัพย์สิน ได้แก่ คอมพิวเตอร์ สามารถนำมาทยอยหักเป็นค่าเสื่อมหรือค่าเสื่อมราคาของทรัพย์สินได้ในอัตราร้อยละ 20 ตามพระราชกฤษฎีกาออกตามความในประมวลรัษฎากร ว่าด้วยการหักค่าเสื่อม และค่าเสื่อมราคาของทรัพย์สิน (ฉบับที่ 145) และพระราชกฤษฎีกา ออกตามความในประมวลรัษฎากร ว่าด้วยการกำหนดค่าใช้จ่ายที่ยอมให้หักจากเงินได้พึงประเมิน (ฉบับที่ 11) พ.ศ. 2502 มาตรา 8 ทวิ และข้อหาหรือภาษีอากร เลขที่หนังสือ กค 0706/47 ลงวันที่ 3 ม.ค. 2551

การคำนวณต้นทุนให้เลือกใช้วิธีเข้าก่อนออกก่อน (FIFO) สำหรับคริปโทเคอร์เรนซีที่ได้รับจากการขุดก่อนจะขายออกไปก่อนตามลำดับ ส่วนมูลค่าที่เหลืออยู่ ณ วันสุดท้าย จึงเป็นคริปโทเคอร์เรนซีที่ได้รับจากการขุดมาครั้งล่าสุด หรือวิธีต้นทุนถัวเฉลี่ยเคลื่อนที่ (The Moving Average Cost) คือ การคำนวณต้นทุนจากการถัวเฉลี่ยต้นทุนของคริปโทเคอร์เรนซีประเภทเดียวกัน ณ วันต้นปี กับต้นทุนของคริปโทเคอร์เรนซีที่ได้รับจากการขุดในระหว่างปี แต่เมื่อเลือกวิธีคำนวณต้นทุนแบบใดแล้ว ต้องใช้วิธีนั้นตลอดปีภาษี ในส่วนของการวัดมูลค่าการคำนวณต้นทุนและรายได้ ให้ใช้มูลค่า ณ เวลาที่ได้มา หรือราคาถัวเฉลี่ยในวันที่ได้มา ซึ่งเป็นราคาอ้างอิงที่มีความน่าเชื่อถือ เช่น ราคาที่ประกาศ

โดยศูนย์ซื้อขายสินทรัพย์ดิจิทัล ภายใต้การกำกับดูแลของ ก.ล.ต. ประกาศกำหนด (กรมสรรพากร, 2565ข); (อรรถพรณ คงพันธ์วิจิตร, 2565)

ปัญหาที่รวบรวมจากกรมสรรพากรที่มักจะเกิดขึ้นในประเด็นนี้ ได้แก่ เงินได้จากการขายคริปโทเคอร์เรนซี มีกี่ประเภท อะไรบ้าง ? ประเด็นปัญหานี้กรมสรรพากรได้มีแนวคำตอบไว้ 3 ประเภท ได้แก่ 1) เงินได้จากการขายคริปโทเคอร์เรนซี ที่ได้มาจากการขุดคริปโทเคอร์เรนซีนั้น ถือเป็นเงินได้พึงประเมิน ตามมาตรา 40(8) เมื่อขายเหรียญ โดยเงินได้ดังกล่าวสามารถนำหักค่าใช้จ่ายจริง (ต้นทุนในการขุด) ได้ ประเภทที่ 2) กำไรจากการขายหรือการโอนคริปโทเคอร์เรนซี เฉพาะที่ตีราคาเป็นเงินได้เกินกว่าที่ลงทุนนั้น (ราคาขายหักด้วยต้นทุน) ให้ถือเป็นเงินได้พึงประเมินตามมาตรา 40 (4) (ณ) และ ประเภทที่ 3) ผลตอบแทนจากการนำคริปโทเคอร์เรนซีไปหาประโยชน์นั้น ให้ถือเป็นเงินได้พึงประเมินตามมาตรา 40(8)

ประเด็นที่ 2 การลงทุนซื้อเครื่องขุดและนำเหรียญที่ขุดได้นั้นไปขายโดยมีค่าใช้จ่ายอันเป็นปกติ คือ ค่าไฟฟ้า ค่าฝากเครื่องขุด ค่าซ่อมบำรุงเครื่องขุด สามารถนำมาหักเป็นค่าใช้จ่ายในการคำนวณภาษีเงินได้นั้นได้ หรือไม่ ? ประเด็นนี้ กรมสรรพากรมีแนวคำตอบไว้ว่า เงินได้จากการขายคริปโทเคอร์เรนซี ที่ได้จากการขุดหรือทำเหมือง (Mining) ให้ถือเป็นเงินได้พึงประเมินตามมาตรา 40(8) เมื่อขายเหรียญ ผู้มีเงินได้จากการขายคริปโทเคอร์เรนซี สามารถหักค่าใช้จ่ายตามความจำเป็นและสมควร ทั้งนี้ให้นำมาตรา 65 ทวิ และมาตรา 65 ตรี แห่งประมวลรัษฎากร มาใช้บังคับโดยอนุโลม

ประเด็นที่ 3 กรณีการตีความว่าขายเหรียญที่ได้จากการขุดเป็นเงินได้พึงประเมินตามมาตรา 40(8) แสดงว่าต้องยื่นภาษีปีละ 2 ครั้ง และต้องแยกทำบัญชีระหว่างเหรียญที่ได้จากการขุดกลุ่มหนึ่ง และเหรียญที่ได้โดยวิธีอื่นอีกทางหนึ่ง แม้ว่าจะเป็นสกุลเดียวกันใช่หรือไม่? และถ้าทั้ง 2 กลุ่มนี้อยู่ในกระเป๋าเงินอิเล็กทรอนิกส์ หรือ Wallet เดียวกัน เมื่อขายออกจะตีความว่าเป็นการขายกลุ่มใดออกก่อน? ประเด็นนี้ กรมสรรพากรมีแนวคำตอบไว้ว่า ผู้เสียภาษีต้องจัดทำบัญชีต้นทุนแยกตามวิธีการได้มา และสามารถเลือกได้ว่าการขายคริปโทเคอร์เรนซีนั้น ๆ เป็นการขายที่ซื้อมา หรือได้รับจากการขุด

3) การได้รับคริปโทเคอร์เรนซีเป็นเงินเดือนหรือค่าจ้าง

เงินได้พึงประเมินของพนักงานได้รับเงินเดือนเป็นคริปโทเคอร์เรนซีจากนายจ้าง ให้ถือเป็นเงินได้เนื่องจากการจ้างแรงงาน ตามมาตรา 40(1) แต่ถ้าผู้รับจ้างได้รับค่าจ้างจากการรับทำงานให้ไม่ว่าหน้าที่หรือตำแหน่งงานนั้น จะเป็นการประจำหรือชั่วคราวเป็นคริปโทเคอร์เรนซี ให้ถือเป็นเงินได้พึงประเมิน ตามมาตรา 40(2) นอกจากนี้ ผู้มีเงินได้หากได้รับเงินเดือนซึ่งเป็นเงินได้พึงประเมินตามมาตรา 40(1) และได้รับค่าจ้างซึ่งเป็นเงินได้พึงประเมิน ตามมาตรา 40(2) จากนายจ้างรายเดียวกันด้วยแล้ว ผู้มีเงินได้จะต้องนำมารวมแสดงเป็นเงินได้ ตามมาตรา 40(1)

ดังนั้น การได้รับคริปโทเคอร์เรนซีไม่ว่าจะเป็นเงินได้พึงประเมิน ตามมาตรา 40(1) และหรือ ตามมาตรา 40(2) ให้การวัดมูลค่าคริปโทเคอร์เรนซีนั้น คำนวณต้นทุนและรายได้ โดยเลือกใช้มูลค่า ณ เวลาที่ได้มา หรือราคาตัวเฉลี่ยในวันที่ได้มา ตามราคาที่ประกาศโดยศูนย์ซื้อขายสินทรัพย์ดิจิทัล ภายใต้การกำกับดูแลของ ก.ล.ต. ที่จัดทำขึ้นตามหลักเกณฑ์ของ ก.ล.ต. และเมื่อเลือกใช้วิธีใดแล้ว ให้เลือกใช้วิธีนั้นตลอดปีภาษี กรณีได้รับเหรียญคริปโทเคอร์เรนซีเป็นเงินเดือนหรือค่าจ้าง เมื่อนำมูลค่าที่ได้รับไปเสียภาษีแล้ว จะสามารถนำมาใช้เป็นต้นทุนในการคำนวณภาษีเมื่อจำหน่ายออกไปจริงได้ (กรมสรรพากร, 2565ข); (อรรถพรณ คงพันธ์วิจิตร, 2565)

4) การได้รับคริปโทเคอร์เรนซี หรือโทเคนดิจิทัลจากการให้ หรือได้รับเป็นรางวัล

เงินได้พึงประเมินที่ได้รับมาจากการเข้าร่วมกิจกรรม หรือได้รับรางวัลจากการส่งเสริมการขาย หรือได้รับเป็นรางวัลที่ได้มาโดยไม่มีความตอบแทน ในรูปของคริปโทเคอร์เรนซี หรือโทเคนดิจิทัล ให้ถือเป็นเงินได้ตามมาตรา 40(8) การ

วัตถุดิบค่าคริปโทเคอร์เรนซี หรือโทเคนดิจิทัลนั้น ให้คำนวณต้นทุนและรายได้ ให้เลือกใช้มูลค่า ณ เวลาที่ได้มา กับราคาตัวเฉลี่ยในวันที่ได้มา ตามราคาประกาศโดยศูนย์ซื้อขายสินทรัพย์ดิจิทัล ภายใต้การกำกับดูแลของ ก.ล.ต. และเมื่อเลือกใช้วิธีใดแล้ว ให้เลือกใช้วิธีนั้นตลอดปีภาษี กรณีได้รับเหรียญคริปโทเคอร์เรนซีโทเคนดิจิทัลมา เมื่อนำมูลค่าที่ได้รับไปเสียภาษีแล้ว จะสามารถนำมาใช้เป็นต้นทุนในการคำนวณภาษีเมื่อจำหน่ายออกไปจริงได้ (กรมสรรพากร, 2565ข); (อรรถพรณ คงพันธุวิจิตร, 2565)

5) ได้รับผลประโยชน์หรือผลตอบแทนจากการถือครอง

5.1) **คริปโทเคอร์เรนซี (Cryptocurrency)** คือ ผลประโยชน์ หรือผลตอบแทนจากการถือครองคริปโทเคอร์เรนซี ขอยกตัวอย่างเช่น Yield farming เป็นวิธีการลงทุนรูปแบบหนึ่งที่ผู้ลงทุนสามารถทำกำไรจากการนำคริปโทเคอร์เรนซี ไปฝากกับกองทุนคริปโทฯ บนแพลตฟอร์มแล้ว ทำให้เกิดเป็นผลประโยชน์หรือผลตอบแทนจากการถือครองคริปโทเคอร์เรนซี ส่วนการทำ Staking เป็นการฝากคริปโทเคอร์เรนซีไว้บน Blockchain และจะได้รับเหรียญเป็นผลตอบแทน ให้ถือเป็นเงินได้ตามมาตรา 40(8) เงินได้จากธุรกิจ การพาณิชย์ โดยการวัดมูลค่าคริปโทเคอร์เรนซีนั้น สำหรับการคำนวณต้นทุนและรายได้ ให้เลือกใช้มูลค่า ณ เวลาที่ได้มา หรือราคาตัวเฉลี่ยในวันที่ได้มา ตามราคาประกาศโดยศูนย์ซื้อขายสินทรัพย์ดิจิทัล ภายใต้การกำกับดูแลของ ก.ล.ต. และเมื่อเลือกใช้วิธีใดแล้ว ให้เลือกใช้วิธีนั้นตลอดปีภาษี

ปัญหาในประเด็นนี้ ได้แก่ หากทุน 10,000 บาท และถอนออกในราคา 10,000 บาท ถือว่าไม่มีผลประโยชน์ที่ได้รับจากการโอนคริปโทเคอร์เรนซี หรือไม่ ? ประเด็นนี้กรมสรรพากรมีแนวคำตอบไว้ว่า การพิจารณาจะพิจารณามูลค่าที่โอนขายมีใช้มูลค่าเมื่อถอนเงินออกจากบัญชี หากลงทุนซื้อคริปโทเคอร์เรนซี มูลค่า 10,000 บาท และขายในราคา 10,000 บาท ถือว่าไม่มีผลประโยชน์ที่ได้รับจากการโอนคริปโทเคอร์เรนซี (10,000 บาท (ขาย) - 10,000 บาท (เงินที่ลงทุน) = 0 บาท) เนื่องจากภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา นั้น จัดเก็บจากผลประโยชน์ที่ได้รับจากการโอนคริปโทเคอร์เรนซี ทั้งนี้ เฉพาะซึ่งตีราคาเป็นเงินได้เกินกว่าที่ลงทุนไว้ (กรมสรรพากร, 2565ข); (อรรถพรณ คงพันธุวิจิตร, 2565)

5.2) **โทเคนดิจิทัล (Digital Token)** คือ ผลประโยชน์ หรือผลตอบแทนจากการถือครองโทเคนดิจิทัล ขอยกตัวอย่าง การทำ Yield farming และการทำ Staking เป็นต้น ให้ถือเป็นเงินได้ตามมาตรา 40(4) (ข) เงินส่วนแบ่งกำไรหรือผลประโยชน์อื่นใดในลักษณะเดียวกัน ที่ได้จากการถือหรือครอบครองโทเคนดิจิทัล ในส่วนของการวัดมูลค่าของโทเคนดิจิทัล การคำนวณต้นทุนและรายได้ ให้เลือกใช้เช่นเดียวกันกับผลประโยชน์ หรือผลตอบแทนที่ได้จากการถือครองคริปโทเคอร์เรนซี

กรณียื่นแบบแสดงรายการภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา ภ.ง.ด.90 (ผ่านอินเทอร์เน็ต) ให้แสดงผลประโยชน์หรือผลตอบแทนในรายการรายได้จากการลงทุนประเภทเงินส่วนแบ่งของกำไร หรือผลประโยชน์อื่นใด ในลักษณะเดียวกันที่ได้จากการถือหรือครอบครองโทเคนดิจิทัล ในกรณียื่นแบบแสดงรายการภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา ภ.ง.ด.90 (แบบกระดาษ) ให้แสดงเงินได้พึงประเมินตามมาตรา 40(4) ประเภท อื่น ๆ

ปัญหาที่รวบรวมจากกรมสรรพากรที่มีเกิดขึ้นในเป็นกรณีวิธีการเสียภาษีจะต้องดำเนินการอย่างไร ? ประเด็นปัญหานี้กรมสรรพากรได้มีแนวคำตอบไว้ว่า กรณีมีเงินได้จากการขายคริปโทเคอร์เรนซีที่ได้จากการขุด (Mining) ให้ถือเป็นเงินได้พึงประเมินตามมาตรา 40(8) ผู้มีเงินได้ดังกล่าวมีหน้าที่ ดังนี้ 1) ยื่นรายการเพื่อเสียภาษีครึ่งปี (เงินได้จากการขายระหว่างเดือนมกราคม - มิถุนายน) ให้ผู้มีเงินได้นำเงินได้ในช่วงเวลาดังกล่าว มารวมคำนวณภาษีมาตรา 48 โดยหักลดหย่อนตามมาตรา 47 ให้กึ่งหนึ่ง (เงินได้หักค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้นตามจริงหักค่าลดหย่อน และชำระภาษีถ้ามี พร้อมกับการยื่นรายการ 2) ให้ยื่นรายการประจำปี (เงินได้จากการขายทั้งปีภาษี โดยให้ผู้มีเงินได้นำเงินได้ในช่วงเวลาดังกล่าวมารวมคำนวณภาษีตามมาตรา 48 โดยหักลดหย่อนตามมาตรา 47 (เงินได้หักค่าใช้จ่ายหักค่า

ลดหย่อนทั้งปีภาษี) และชำระภาษีถ้ามี พร้อมกับการยื่นรายการ ทั้งนี้ ภาษีที่ชำระไว้แล้ว สำหรับการยื่นรายการกลางปี ให้ถือเป็นเครดิตในการคำนวณภาษีที่ต้องชำระภาษีปลายปีได้ใน 2 กรณี ได้แก่ (กรมสรรพากร, 2565ข); (อรรถพรณ คง พันธุ์จิตร, 2565)

(1) กรณีมีกำไรจากการขายหรือการโอน คริปโทเคอร์เรนซี เฉพาะซึ่งตีราคาเป็นเงินได้เกินกว่าที่ลงทุน ให้ถือเป็นเงินได้พึงประเมินตามมาตรา 40(1)(ณ) นั้น ผู้มีเงินได้มีหน้าที่ต้องนำเงินได้ดังกล่าวมารวมคำนวณภาษีตามมาตรา 48 โดยหักลดหย่อนตามมาตรา 47 (เงินได้ (มีการหักค่าใช้จ่าย) หักค่าลดหย่อนทั้งปีภาษี)

(2) กรณีได้รับผลตอบแทนจากการนำคริปโทเคอร์เรนซีไปหาประโยชน์ ให้ถือเป็นเงินได้พึงประเมินตามมาตรา 40(8) นั้น ผู้มีเงินได้ดังกล่าวมีหน้าที่ ดังนี้

(ก) ยื่นรายการเพื่อเสียภาษีกลางปี (เงินได้จากการขายระหว่างเดือนมกราคมถึงเดือนมิถุนายน) ให้ผู้มีเงินได้นำเงินได้ในช่วงเวลาดังกล่าว มารวมคำนวณภาษีตามมาตรา 48 โดยหักลดหย่อนตามมาตรา 47 ให้กึ่งหนึ่ง (เงินได้หักค่าใช้จ่ายหักค่าลดหย่อน) และชำระภาษีถ้ามี พร้อมกับการยื่นรายการ

(ข) ยื่นรายการเพื่อเสียภาษีประจำปี (เงินได้จากการขายทั้งปีภาษี) ให้ผู้มีเงินได้นำเงินได้ในช่วงเวลาดังกล่าวมารวมคำนวณภาษีตามมาตรา 48 โดยหักลดหย่อนตามมาตรา 47 เงินได้หักค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้นตามจริงหักค่าลดหย่อนทั้งปีภาษี) และชำระภาษีถ้ามี พร้อมกับการยื่นรายการเพื่อเสียภาษี สำหรับภาษีที่ชำระไว้แล้วในรอบครึ่งปี ให้ถือเป็นเครดิตในการคำนวณภาษีที่ต้องชำระภาษีสิ้นปีได้ ทั้งนี้วิธีการยื่นแบบแสดงรายการภาษี กรมสรรพากรอำนวยความสะดวกให้ผู้เสียภาษีโดยสามารถใช้ระบบ e-Filing ได้

ตาราง 1 สรุปประเภทของเงินได้กับประเด็นปัญหาของคริปโทเคอร์เรนซี หรือโทเคนดิจิทัล

ลำดับ	แหล่งที่มาของเงินได้	ประเด็นปัญหาของเงินได้
1.	การจำหน่าย จ่าย โอน หรือแลกเปลี่ยน	1.1 การจำหน่าย จ่าย โอน แลกเปลี่ยน มีส่วนที่ตีราคาเกินกว่าเงินลงทุน ให้ถือว่าเป็นเงินได้พึงประเมิน ตามมาตรา 40(4)(ณ)
		1.2 การคำนวณต้นทุน ให้ใช้วิธีการต้นทุนถ่วงเฉลี่ยเคลื่อนที่ (Moving Average Cost) หรือวิธีเข้าก่อนออกก่อน (FIFO) ทั้งนี้หากได้เลือกวิธีใดในการคำนวณต้นทุนแล้ว ต้องใช้วิธีนั้นไปตลอดปีภาษี หากต้องการเปลี่ยนวิธีคำนวณต้นทุนในปีถัดไป สามารถปฏิบัติได้โดยไม่ต้องขออนุมัติ
		1.3 การวัดมูลค่าของเหรียญ สำหรับการคำนวณต้นทุนและรายได้ ให้เลือกใช้มูลค่า ณ เวลาที่ได้มา หรือราคาถ่วงเฉลี่ยในวันที่ได้มา ตามราคาประกาศโดยศูนย์ซื้อขายสินทรัพย์ดิจิทัล ที่จัดทำขึ้นตามหลักเกณฑ์ของ ก.ล.ต. และเมื่อเลือกใช้วิธีใดแล้ว ให้เลือกใช้วิธีนั้นตลอดปีภาษี
		1.4 ผลขาดทุนที่เกิดขึ้น ไม่ว่าจะเกิดจากเหรียญประเภทใด ๆ ก็ตาม สามารถนำผลขาดทุนดังกล่าว มาหักกับกำไรที่เกิดขึ้นได้ในปีเดียวกัน เฉพาะการจำหน่าย จ่าย โอน หรือแลกเปลี่ยนที่กระทำผ่านศูนย์ซื้อขายสินทรัพย์ดิจิทัล ที่อยู่ภายใต้การกำกับดูแลของ ก.ล.ต. เท่านั้น

ตาราง 1 สรุปประเภทของเงินได้กับประเด็นปัญหาของคริปโทเคอร์เรนซี หรือโทเคนดิจิทัล (ต่อ)

ลำดับ	แหล่งที่มาของเงินได้	ประเด็นปัญหาของเงินได้
		1.5 หากผู้ถือครองคริปโทเคอร์เรนซีหรือโทเคนดิจิทัลได้ขายออกไปแล้วนั้น ไม่ว่าจะนำเงินออกจากบัญชีหรือไม่ ให้ถือว่าเงินได้ในปีที่ขายแล้ว ผู้มีเงินได้จึงมีหน้าที่ยื่นแบบแสดงรายการ ภ.ง.ด.90 ในปีที่ย้าย
		1.6 อัตราแลกเปลี่ยนในการคำนวณเงินตราต่างประเทศให้เป็นเงินตราไทย ให้ใช้ (1) อัตราแลกเปลี่ยนเงินตราของธนาคารพาณิชย์ที่ได้ประกาศไว้ในแต่ละวัน (อัตราซื้อหรืออัตราขาย) หรือ (2) อัตราแลกเปลี่ยนเงินตรา ให้ใช้อัตราอ้างอิงประจำวันที่ธนาคารแห่งประเทศไทยประกาศไว้ในแต่ละวัน (อัตราซื้อถัวเฉลี่ยหรืออัตราขายถัวเฉลี่ย) อ้างอิงตาม มาตรา 9 แห่งประมวลรัษฎากร
2.	การขุด หรือทำเหมือง	2.1 เงินได้จากการขุดเหรียญ ให้ถือว่าเป็นเงินได้พึงประเมิน ตามมาตรา 40(8) เมื่อตอนขาย ต้องยื่นภาษีปีละ 2 ครั้ง
		2.2 การลงทุนซื้อเครื่องขุด โดยมีค่าใช้จ่าย ได้แก่ ค่าไฟฟ้า ค่าฝากเครื่องขุด ค่าซ่อมบำรุงเครื่องขุด และอื่น ๆ สามารถหักค่าใช้จ่ายตามความจำเป็นและสมควรได้ ทั้งนี้ให้นำหลักของมาตรา 65 ทวิ และมาตรา 65 ตรี มาใช้บังคับโดยอนุโลม
		2.3 ต้องจัดทำบัญชีต้นทุนแยกกันระหว่างเหรียญที่ได้จากการขุด และเหรียญที่ได้โดยวิธีอื่น
		2.4 กำไรจากการขายหรือการโอนคริปโทเคอร์เรนซี เฉพาะที่ตีราคาเป็นเงินได้เกินกว่าที่ลงทุนนั้น (ราคาขายหักด้วยต้นทุน) ให้ถือเป็นเงินได้พึงประเมิน ตามมาตรา 40 (4)(ณ)
		2.5 การวัดมูลค่าของเหรียญ สำหรับการคำนวณต้นทุนและรายได้ ให้เลือกใช้มูลค่า ณ เวลาที่ได้มา หรือราคาถัวเฉลี่ยในวันที่ได้มา ตามราคาที่ได้ประกาศโดยศูนย์ซื้อขายสินทรัพย์ดิจิทัล ที่จัดทำขึ้นตามหลักเกณฑ์ของ ก.ล.ด. และเมื่อเลือกใช้วิธีใดแล้ว ให้เลือกใช้วิธีนั้นตลอดปีภาษี
3.	การได้รับเป็นเงินเดือนหรือค่าจ้าง	3.1 พนักงานได้รับเงินเดือนเป็นคริปโทเคอร์เรนซีจากนายจ้าง ให้ถือเป็นเงินได้เนื่องจากการจ้างแรงงาน ตามมาตรา 40(1)
		3.2 ได้รับค่าจ้างจากการรับทำงานให้ ไม่ว่าจะหน้าที่หรือตำแหน่งงานนั้น จะเป็นการประจำหรือชั่วคราวเป็นคริปโทเคอร์เรนซี ให้ถือเป็นเงินได้พึงประเมินประเภท 40(2)
		3.3 หากได้รับเงินเดือน ถือเป็นเงินได้พึงประเมิน ตามมาตรา 40(1)และได้รับค่าจ้าง ถือเป็นเงินได้พึงประเมิน ตามมาตรา 40(2) จากนายจ้างรายเดียวกันด้วยแล้ว ผู้มีเงินได้จะต้องนำมารวมแสดงเป็นเงินได้ตามมาตรา 40(1)
		3.4 การวัดมูลค่าคริปโทเคอร์เรนซีนั้น ให้คำนวณต้นทุนและรายได้ โดยเลือกใช้มูลค่า ณ เวลาที่ได้มา หรือราคาถัวเฉลี่ยในวันที่ได้มา ตามราคาที่ได้ประกาศโดยศูนย์ซื้อขายสินทรัพย์ดิจิทัล

		3.5 ถ้าผู้มีเงินได้นำคริปโทเคอร์เรนซี ไปขายหรือการโอน เฉพาะซึ่งตีราคาเป็นเงินได้เกินกว่าที่ลงทุน ให้ถือเป็นเงินได้พึงประเมินตามมาตรา 40(1)(ณ)
		3.6 ผลขาดทุนที่เกิดขึ้น ไม่ว่าจะเกิดจากเหรียญประเภทใด ๆ ก็ตาม สามารถนำผลขาดทุนดังกล่าว มาหักกับกำไรที่เกิดขึ้นได้ในปีเดียวกัน เฉพาะการจำหน่าย จ่าย โอน หรือแลกเปลี่ยนที่กระทำผ่านศูนย์ซื้อขายสินทรัพย์ดิจิทัล ที่อยู่ภายใต้การกำกับดูแลของ ก.ล.ต. เท่านั้น
4.	ได้รับจากการให้ หรือ ได้รับเป็นรางวัล	4.1 ได้รับเหรียญคริปโทเคอร์เรนซี โทเคนดิจิทัลมา ถือเป็นเงินได้ตามมาตรา 40(8)
		4.2 ให้คำนวณต้นทุนและรายได้ ให้เลือกใช้มูลค่า ณ เวลาที่ได้มา กับราคาตัวเฉลี่ย ในวันที่ได้มา ตามราคาประกาศโดยศูนย์ซื้อขายสินทรัพย์ดิจิทัล ภายใต้การกำกับดูแลของสำนักงาน ก.ล.ต. และเมื่อเลือกใช้วิธีใดแล้ว ให้เลือกใช้วิธีนั้นตลอดปีภาษี
		4.3 กรณีได้รับเหรียญคริปโทเคอร์เรนซี โทเคนดิจิทัลมา เมื่อนำมูลค่าที่ได้รับไปเสียภาษีแล้ว สามารถนำมาใช้เป็นต้นทุนในการคำนวณภาษี เมื่อจำหน่ายออกไปจริงได้
		4.4 กรณีนำไปขายหรือการโอน เฉพาะซึ่งตีราคาเป็นเงินได้เกินกว่าที่ลงทุน ให้ถือเป็นเงินได้พึงประเมิน ตามมาตรา 40(1)(ณ)
5.	ได้รับผลประโยชน์ หรือผลตอบแทนจากการถือครอง	5.1 ได้รับจากการทำ Staking หรือเป็นการฝากคริปโทเคอร์เรนซีไว้บน Blockchain โดยได้รับเหรียญเป็นผลตอบแทน ให้ถือเป็นเงินได้ตามมาตรา 40(8)
		5.2 ได้รับจากการทำ Yield farming และการทำ Staking ให้ถือเป็นเงินได้ตามมาตรา 40(4)(ซ)

6. บทสรุปและข้อเสนอแนะ

1) บทสรุปและข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติ

ผู้เขียนได้รวบรวมประเด็นปัญหาภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาจากการศึกษาและรวบรวม หนังสือตอบข้อหารือ กรมสรรพากร รวมถึงคู่มือ คำแนะนำ การเสียภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา ของกรมสรรพากร สามารถรวบรวมและสรุปประเด็นปัญหาต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

1) เงินได้ที่เกิดจากการจำหน่าย จ่าย โอน หรือแลกเปลี่ยนคริปโทเคอร์เรนซีหรือโทเคนดิจิทัลให้แก่บุคคลอื่น ให้ถือเป็นเงินได้เฉพาะส่วนที่เกินกว่าเงินที่ลงทุนเพื่อเสียภาษี ตามมาตรา 40(4)(ณ)

2) เงินได้จากการขายเหรียญที่ได้จากการขุด ถือเป็นเงินได้พึงประเมินตามมาตรา 40(8) เมื่อขาย ให้ยื่นแบบแสดงรายการเพื่อเสียภาษีปีละ 2 ครั้ง ผู้เสียภาษีต้องจัดทำบัญชีต้นทุนแยกตามวิธีการได้มา และสามารถเลือกได้ว่าการขายคริปโทเคอร์เรนซีนั้น ๆ เป็นการขายคริปโทเคอร์เรนซีที่ซื้อมาหรือได้รับจากการขุด

3) เงินได้เนื่องจากการจ้างแรงงาน ถือเป็นเงินได้พึงประเมินตามมาตรา 40(1) เงินได้ที่ได้รับจากการรับทำงานให้ ถือเป็นเงินได้พึงประเมินประเภท 40(2) แต่ถ้าผู้มีเงินได้หากได้รับเงินเดือน และได้รับค่าจ้างจากการรับทำงานให้จากนายจ้างรายเดียวกันด้วยแล้ว ให้ถือเป็นเงินได้ประเภท 40(1)

4) เงินได้จากการขายคริปโทเคอร์เรนซี ที่ได้จากการขุดหรือทำเหมือง (Mining) ให้ถือเป็นเงินได้พึงประเมินตามมาตรา 40(8) เมื่อขายเหรียญ สามารถหักค่าใช้จ่ายตามความจำเป็นและสมควร แต่ให้นำบทบัญญัติตามมาตรา 65 ทวิ และมาตรา 65 ตรี มาใช้บังคับ

5) เงินได้ที่ได้รับเป็นรางวัลที่ได้มาโดยไม่มี ให้ถือเป็นเงินได้ตามมาตรา 40(8)

6) การคำนวณต้นทุน สามารถเลือกใช้วิธีเข้าก่อนออกก่อน (FIFO) หรือวิธีต้นทุนถัวเฉลี่ยเคลื่อนที่ (Moving Average Cost) แต่เมื่อได้เลือกวิธีการคำนวณต้นทุนวิธีใดแล้ว ให้ใช้วิธีนั้นตลอดปีภาษี

7) การคำนวณต้นทุนให้รวมถึงค่าซื้อ ต้นทุนเพื่อให้ได้มา และต้นทุนการได้มาซึ่งเงินได้ เช่น ค่าธรรมเนียมการซื้อ ค่าธรรมเนียมการขาย และค่าโอน เป็นต้น ในส่วนของการวัดมูลค่าของเหรียญ สำหรับการคำนวณต้นทุนและรายได้ ให้เลือกใช้มูลค่า ณ เวลาที่ได้มา หรือราคาถัวเฉลี่ยในวันที่ได้มา ตามราคาที่ประกาศโดยศูนย์ซื้อขายสินทรัพย์ดิจิทัล ที่จัดทำขึ้นตามหลักเกณฑ์ของ ก.ล.ต. และเมื่อเลือกใช้วิธีใดแล้ว ให้เลือกใช้วิธีนั้นตลอดปีภาษี

8) ผลขาดทุนที่เกิดขึ้น ไม่ว่าจะเกิดจากเหรียญประเภทใด ๆ ก็ตาม สามารถนำผลขาดทุนดังกล่าว มาหักกับกำไรที่เกิดขึ้นได้ในปีเดียวกัน เฉพาะการจำหน่าย จ่าย โอน หรือแลกเปลี่ยนที่กระทำผ่านศูนย์ซื้อขายสินทรัพย์ดิจิทัล ที่อยู่ภายใต้การกำกับดูแลของ ก.ล.ต. เท่านั้น

9) การวัดมูลค่าในทุกกรณีของการได้มาซึ่งคริปโทเคอร์เรนซี/โทเคนดิจิทัลทั้งการคำนวณต้นทุนและรายได้ ให้ใช้มูลค่า ณ เวลาที่ได้มาหรือราคาถัวเฉลี่ยในวันที่ได้มา ซึ่งเป็นราคาอ้างอิงที่มีความน่าเชื่อถือ เช่น ราคาที่ประกาศโดย Exchange ที่จัดทำขึ้นตามหลักเกณฑ์ของสำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์เป็นต้น และให้ถือมูลค่านี้เป็นต้นทุนที่ต้องยกไปสำหรับปีภาษีถัดไปด้วย ในระหว่างปีภาษี หากผู้มีเงินได้ถูกหักภาษี ณ ที่จ่ายไว้ สามารถนำภาษีเงินได้หัก ณ ที่จ่ายมาใช้เป็นเครดิตภาษีในการยื่นแบบแสดงรายการภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา ภ.ง.ด.90/91 ได้

2) บทสรุปและข้อเสนอแนะเชิงวิชาการ

เนื่องจากบทความนี้เป็นเพียงบทความทางวิชาการ ซึ่งเป็นเรียบเรียง รวบรวมเป็นเนื้อหาทางวิชาการจากการทบทวนวรรณกรรมเท่านั้น ดังนั้นในการศึกษาครั้งต่อไป ควรมีการวิจัยเชิงประจักษ์หรือการเก็บข้อมูลแบบปฐมภูมิจากผู้เกี่ยวข้องโดยตรง เพื่อให้ได้ข้อสรุปใหม่ ๆ ประเด็นนี้ในเชิงลึกมากยิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง

กรมสรรพากร. (2565ก). *บทบัญญัติแห่งประมวลรัษฎากร*. ค้นเมื่อ วันที่ 25 ธันวาคม 2564, จาก

<https://www.rd.go.th/674.html>

กรมสรรพากร. (2565ข). *คู่มือคำแนะนำ การเสียภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา คริปโทเคอร์เรนซี โทเคนดิจิทัล*. ค้นเมื่อ วันที่ 25 ธันวาคม 2564, จาก

https://www.rd.go.th/fileadmin/user_upload/lorchor/newsbanner/2022/03/Instructions_for_paying_personal_income_tax.pdf, 1 - 32.

ฐาณู จุลินทร. (2564). *ปัญหาโครงสร้างทางภาษีที่สำคัญของไทย*. สำนักงบประมาณของรัฐบาล *Budget Watch* ประจำเดือนธันวาคม 2564, กรุงเทพฯ : สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, 1-16.

ตฤณ ตารพล. (2564). *อะไรจะเกิดขึ้นบ้างในโลกคริปโตปี 2565 หลังจากปี 2564 กลายเป็นปีที่โดดเด่นและได้รับการยอมรับมากขึ้น*. ค้นเมื่อ วันที่ 25 ธันวาคม 2564, จาก <https://thestandard.co/author/trin-t/page/2>.

- พรชัย ชูหนจินดา. (2561). บทเรียนจากทศวรรษแรกของคริปโตเคอร์เรนซี. *วารสารอิเล็กทรอนิกส์การเรียนรู้ทางไกลเชิงนวัตกรรม*, 8(1), 1-28.
- พัฒนาพร ฉัตรจุฑามาส ภรดิษฐ์ จิราภรณ์ ศิริมล ตีรพงษ์ภรณา ปิยะชาติ ภิรมย์สวัสดิ์ และ สรวงรัตน์ ปักกร. (2021). *รถไฟเหาะการลงทุนสกุลเงินดิจิทัล นักลงทุนควรจะขึ้นหรือไม่*. ค้นเมื่อ วันที่ 19 สิงหาคม 2565, จาก <https://hoonsmart.com/archives/180747>.
- ศัลยา ประชาชาติ. (2565). *สินทรัพย์ดิจิทัลร้อนแรงข้ามปี คนรุ่นใหม่แห่ลุยทะลุ 2 ล้านบัญชี สรรพากรไม่ตกยุคได้ปีภาษี*. ค้นเมื่อ วันที่ 25 ส.ค. 2565, จาก https://www.matichonweekly.com/column/article_506109
- สำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์. (2561). *รู้เขา รู้ระวัง รู้เท่าทัน สินทรัพย์ดิจิทัล*. ค้นเมื่อ วันที่ 29 กรกฎาคม 2565, จาก <https://www.sec.or.th/TH/Documents/DigitalAsset/DigitalAssetInvestment-Guide.pdf>
- สำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์. (2564ก). *ตลาดสินทรัพย์ดิจิทัลไทยโตช้ากว่า SET พฤติกรรมส่วนใหญ่รีบขายทำกำไร*. สำนักข่าวอินโฟเควสท์ (IQ) ข่าวหุ้น การเงิน, ค้นเมื่อ วันที่ 29 กรกฎาคม 2565, จาก <https://www.ryt9.com/s/iq05/3271854>.
- สำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์. (2564ข). *รู้เขา รู้ระวัง รู้เท่าทัน สินทรัพย์ดิจิทัล*. ค้นเมื่อ วันที่ 29 กรกฎาคม 2565, จาก <https://www.sec.or.th/TH/Documents/DigitalAsset/DigitalAssetInvestment-Guide.pdf>
- สำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์. (2564ค). *เตือนภัยกลโกง "เหล้าเก่าในขวดใหม่" หลอกซื้อขายคริปโต*. ค้นเมื่อ วันที่ 29 กรกฎาคม 2565, จาก <https://hoonsmart.com/archives/189571>. HoonSmart.
- สำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์. (2565ก). *เผยผลสำรวจความสนใจสินทรัพย์ดิจิทัลของประชาชนชาวไทย พบ 46% มุ่งเก็งกำไร*. ค้นเมื่อ วันที่ 14 พฤษภาคม 2565, จาก <https://www.sec.or.th/TH/Template3/Articles/2565/170565.pdf>.
- สิริภัทร เกาฏีระ. (2565). *เมื่อภาวะเศรษฐกิจถดถอย คำว่า "Cash is king" ยังใช้หรือไม่?*. ค้นเมื่อ วันที่ 13 มีนาคม 2566, จาก <https://www.krungsri.com/th/wealth/krungsri-prime/privileges/articles/economic-recession-cash-is-king>
- อรพรรณ คงพันธุวิจิตร. (2565). *สรุป 5 ธุรกรรมคริปโต เสียภาษียังง*. ค้นเมื่อ วันที่ 29 สิงหาคม 2565, จาก <https://www.facebook.com/DoctorWantTime/posts/501369058014593>
- เอกฉลาม ยิ้มวิไล. (2021). *สินทรัพย์ดิจิทัลเขย่าโลกการเงิน*. ค้นเมื่อ 29 ก.ค. 2565, จาก <https://forbesthailand.com/commentaries/สินทรัพย์ดิจิทัลเขย่าโล.html>.
- Barrdear, J., & Kumhof, M. (2016). The macroeconomics of central bank issued digital currencies. Working Paper No. 605. London : Bank of England.
- Finnomena. (2565a). *ภาษีคริปโตฯ คืออะไร? เสียอย่างไร? ใครต้องเสียบ้าง? สรุปทุกประเด็นที่ต้องรู้*. ค้นเมื่อ วันที่ 3 พฤษภาคม 2565, จาก <https://www.finnomena.com/z-admin/cryptocurrency-tax/>
- Finnomena. (2565b). *คริปโตเคอร์เรนซี (Cryptocurrency) คืออะไร? พามือใหม่เข้าใจครบจบในที่เดียว*. ค้นเมื่อ 3 พ.ค. 2565, จาก <https://www.finnomena.com/planet46/what-is-cryptocurrency/>

- Gurinovich, A. G., Lapina, M. A., Tolstopyatenko, G. P., & Patrikeev, P. A., (2022). About Approaches to the Definition of Concept and Problems of Legal Regulation of Digital Financial Assets. *Public Organization Review*, 22, 1005–1024 (2022).
- Piyawan Chaloemchatwanit. (2563). อะไรคือภาษีคริปโต? สนทนากับ iTAX ว่าด้วยกฎหมาย พรก. ประกอบธุรกิจสินทรัพย์ดิจิทัล. ค้นเมื่อ วันที่ 11 พฤษภาคม 2565, จาก <https://thematter.co/social/talk-about-crypto-tax-with-itax/160195>
- Rirsch, S., & Tomanek, S. (2019). Facebook's Libra: A case for capital markets supervision?. *Journal of Payments Strategy & Systems*, 13(3), 255-267.
- Zipmex. (2565a). NFT Art คืออะไร? ทำความรู้จักเทคโนโลยีที่จะเปลี่ยนแปลงวงการศิลปะยุคใหม่. ค้นเมื่อ วันที่ 3 พฤษภาคม 2565, จาก <https://zipmex.com/th/learn/nft-art/>
- Zipmex. (2565b). เปิด 6 สาเหตุ ทำไมคริปโตร่วง ทิศทางคริปโตในอนาคตจะเป็นอย่างไร อัปเดต 2022. ค้นเมื่อ วันที่ 13 สิงหาคม 2565, จาก <https://zipmex.com/th/learn/crypto-prices-fall/>,